Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

Қишлоқ ҲАҚИҚАТИ

1990 йил 20 апрель
ЖУМА
№ 91 (4.885).

Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитетининг газетаси

1974 йил 1 январдан буён нашр этилади ◆ Душанбадан ташқари ҳар куни чиқади ◆ Баҳоси 3 тийин

ДАЛАЛАРДА МАЙОЛДИ МЕҲНАТ ШИЖОАТИ

ЖИЛОВ КИМДА?

Сурхондарё вилоятидан жумҳурият агросаноат комплекси ходимларининг анъанавий қурултойида иштирок этганлар билан суҳбатлашсангиз, уларнинг аксарияти қайта қуриш, ошкоралик шарофати билан ҳар ким дилидаги ўйларни сира тортинмасдан, рўй-рост баён этишга имконият туғилганини таъкидлайди.

— Бир пайтлар ютуқларимизни кўз-кўз қилиб, янги ваъдалар бериладиган дабдабали йиғинлар ўтказиш одат тусига кирганди. Биз бугун буни турғунлик йиллари иллати, деб қоралаяпмиз. Лекин ўша йилларда ҳам, ҳозир тўғри таъкидланаётганидек, меҳнаткаш деҳқонда асло айб бўлмаган. У ва яйлов кезаётган чорвадорнинг мақсади битта: ўзига топширилган ишни уддалаб, эл маъмурчилигига салмоқли улуш қўшиш эди. Ҳозир ҳам худди шундай. Табиий офат бўладими, бўлак қийинчиликларга дуч келинадими, ҳаммасидан ўз ор-номусини устун қўяди, давлат шартномаси бажарилмасдан қолишини гуноҳи азим ҳисоблайди.

Бултур баҳорда юз берган табиий офат касофатидан сўнг ҳам оқ олтин хирмонимиз аввалги йиллардагидан юксакроқ бўлганлиги боиси шунда. Ваҳоланки, қарийб 1000 гектар майдонга қайта чигит экилганди. Шунга қарамасдан план барвақт бажарилди. Қабул пунктига 8,5 минг тонна, режалаштирилганидан 470 тонна кўп пахта топширилди. Демоқчиманки, табиий офат ўз йўлига, деҳқон даласига меҳрини қўйиб меҳнат қилса, иш натижаларидан кўнгли тўқ бўлса, у албатта ниятига етади.

Қурултойда бўлган гурунгга келсак, бир нарсадан жуда хурсанд бўлдим. Нотиқларнинг аксарияти ҳаммамизнинг дилимиздаги гапларни топиб айтди. Тил учида турган фикр-мулоҳазаларнинг бир қисмини деҳқон, чорвадор ёки хўжалик раҳбари баён этган бўлса, яна бир қисмини улардан кейин минбарга кўтарилганлар тўлғазишди. Нега бундай фикрлар муштараклиги юз берди? Чунки бугун қишлоқда яшаб, меҳнат қилаётганларнинг дард-ташвишлари ягона. Пахта ва бошқа хил қишлоқ хўжалиги маҳсулотлари харид нархини кўтариш муаммоси бугун ёки кеча эмас, бир неча йилдан буён кўндаланг турибди. Қишлоқларда ижтимоий муаммолар ўта суст ҳал қилинаётгани нафақат Сурхондарё ва Қашқадарёга, балки жумҳуриятимизнинг барча вилоятларига тааллуқли. Тўлиқ хўжалик ҳисоби, ўзини ўзи маблағ билан таъминлаш, эркинлик хусусида қайта-қайта гапирилаётганлиги, ер, ижара, мулк тўғрисида қонунлар қабул қилинганлигига қарамасдан, мустақиллик кемтик бўлиб қолаётганлиги ҳеч кимга сир эмас. Хуллас, ҳамма инон-ихтиёр хўжаликнинг ўзида, деҳқонда деймиз-у, амалда эса кимлардир жиловни маҳкам ушлаганча тортиб туришибди. Бу албатта юқоридаги муаммоларнинг ҳал этилишига тўғаноқ бўлмоқда.

Мен бу ўринда нималарни назарда тутаяпман? Совхозимиз экин майдонлари Шеробод даштида жойлашган. Маълумки, янги совхозни ташкил этиш мақсадида давлат бюджетидан 40—50 миллион сўм маблағ ажратилади. Бу деҳқончилик қилинадиган ерларни текислаш, сув йўллари ва қисман уй-жой қуришгагина эмас, балки зарур барча қурилиш биноларини барпо этиш учун мўлжалланган. Афсуски, бизда ўша маблағнинг атиги 50—60 фоизи ўзлаштирилган. Чўл хўжаликларининг кўпчилигида ҳаммом, омборлар, иситиш дошқозонлари, болалар боғчалари, спорт иншоотлари қурилмаганлигининг сабаби шу. Орадан ўн-ўн беш йил ўтгач, давлат ана шу эҳтиёж учун қайта маблағ ажратмаслиги табиий.

Вилоятимизда икки йилдирки, барча хўжаликлар тўлиқ хўжалик ҳисоби, ўзини ўзи маблағ билан таъминлаш шароитида фаолият кўрсатишаяпти. Энди биз болалар боғчасини ҳам, ҳаммом ёки омборни ҳам ўз маблағларимиз ҳисобига қуришимиз лозим. Бултур совхозда 12,5 миллион сўмлик маҳсулот сотилди. Бунинг эвазига 3 миллион 522 минг сўм соф фойда олинди. Унинг бир миллион сўмдан зиёди меҳнаткашларга мукофот ва қўшимча ҳақ тарзида тарқатилди. Қолган икки миллион сўм билан олдимизда турган муаммоларнинг ҳаммасини ҳал этолмаслигимиз тайин. Чунки 417 нафар ўқувчига мўлжалланган мактаб биносига 760 минг сўм кетади. Ҳолбуки, бош планга кўра, ўн беш йил мобайнида давлат маблағи ҳисобидан қишки клуб, сабзавот, дефолиантлар, минерал ўғит сақланадиган омборлар, 800 бош қорамолга мўлжалланган чорвачилик комплекси, ҳар бири 400 нафар ўқувчига мўлжалланган иккита мактаб, автогараж, иситиш дошқозони, ҳатто кир ювиш цехи барпо қилиниши мўлжалланган эди.

Пахта ва бошқа хил қишлоқ хўжалиги маҳсулотлари харид нархи кўтарилса, халқимизнинг моддий манфаатдорлиги, турмуш фаровонлиги ошибгина қолмасдан, балки юқоридаги муаммолар ечими тезлашарди. Ҳозирчи, жамики бунёдкорлик ишларини давлат қарзи ҳисобига амалга ошираяпмиз. Деҳқон маҳсулот етиштириб, давлатга топширади-ю, йил давомида яна боши қарздан чиқмайди. Бу билан қишлоқдаги аҳволни ўнглаш мумкинми?

Ер ҳаммамизни боқади, у она-заминимиз, деб жар соламиз. Лекин унга муносабатимиз тўласинча ўзгаргани йўқ. Биз кейинги 10—20 йил мобайнида ердан шафқатсизларча фойдаландик. Алмашлаб экиш, мелиорациялашда олим ва мутахассисларнинг тавсияларига қарама-қарши йўл тутилди. Ваҳоланки, алмашлаб экишни жорий этмасдан туриб тупроқ ҳолати яхшиланмайди, пахта ва бошқа экинлар ҳосилдорлиги кўтарилмайди, чорва етарли озуқа билан таъминланмайди.

Бундай камчилик ва нуқсонлар хўжалигимизда ҳам мавжуд эди. Амалдаги йилда алмашлаб экиш тўлиқ ўзлаштирилди. 4933 гектар суғориладиган ер бўлиб, бу йил унинг 2910 гектарида пахта етиштирилади. Бу жами майдоннинг 59 фоизини ташкил этади. Бедапоя 900 гектарни (19 фоиз), сабзавот, полиз, оралиқ экинлари 310, бошоқли дон 481, маккажўхори 326 гектарни эгаллайди. 62 гектар унумдор ер томорқага ўлчаб берилди.

2910 гектар майдоннинг ҳар гектаридан 26,2 центнердан, 7910 тонна оқ олтин етиштиришимиз лозим. Кўриниб турибдики, пахта майдони бултургидан 190 гектар қисқарганига қарамасдан, план атиги 120 тонна камайтирилган. Планлаштириш идораларида ҳали ҳам номутаносиблик ҳукмрон. Мавжуд имконият ҳисобга олинмаяпти. Биз у ёки бу тармоққа тегишли режаларни қуйида муҳокама қилиш ўрнига, аксинча, юқоридан белгиланганини қишлоқ Совети сессиясида шунчаки тасдиқлаб қўямиз. Бу ҳол деҳқонни ноқулай аҳволга тушириб қўяяпти.

Хўжалигимизда ҳозир ҳам янги ерлар ўзлаштирилмоқда. Тартибга кўра, бундай майдонлар икки-уч йил деҳқон синовидан ўтиши керак. Яъни тупроқ ҳолатини яхшилаш мақсадида унга арпа, жавдар ёки бошқа оралиқ экин экилиши лозим. Бунда ҳатто ҳосилдан воз кечиш зарур. Амалда эса бугун актга имзо чекилса, эртасига шу ер учун план белгиланади. Масалан, бизда 326 гектар маккажўхори майдонининг 156 гектари янги ўзлаштирилган. Эҳтимол, бу пайкаллардан ҳеч қанақа ҳосил олинмас. Лекин топшириқ бўйича ҳар гектаридан 350 центнердан силос етиштиришимиз шарт. Оқибатда 170 гектар унумдор ернинг ҳосили 316 гектарга тақсимлангач, кўрсаткич 160—170 центнердан ошмайди. Устига устак таннарх қимматлашади.

Ёки етиштирилган маҳсулотни давлатга сотишнинг планлаштирилишини олайлик. Бултур сабзавот, полиз неъматларининг 30 фоизини хўжалик ихтиёрида қолдириш режалаштирилган эди. Шуни ҳисобга олиб, биз район маркази, совхознинг ўзида савдо дўконлари ташкил этгандик. Амалдаги йилда эса топшириқ яна ўзгарди: 482 тонна сабзавотнинг 450 тоннасини, 875 тонна полизнинг 840 тоннасини давлатга топширишимиз керак. Совхозимизда 8200 киши истиқомат қилади. 32 тонна сабзавот аҳоли жон бошига тақсимланса, атиги тўрт килограммдан тўғри келади. 35 тонна қовун-тарвузнинг аҳволи ҳам шу. Ўта иссиқ шароитда яшаб, меҳнат қилаётган чўлқуварлар учун йилига 4—5 килограмм сабзавот ёки полиз урвоқ ҳам бўлмайди. Наҳотки, буни планлаштириш идорасида ўтирганлар тушунишмаса?

Тўлиқ хўжалик ҳисоби, ўзини ўзи маблағ билан таъминлаш афзалликлари тўғрисида кўплаб фикрлар айтилаяпти. Хўжалик юритишнинг бу янги усуллари кутилган натижани бериши учун колхозлар ва совхозларнинг мустақилликлари кемтик бўлмаслиги керак. Ҳозирча биз мустақиллик деганда юқоридан бўладиган буйруқбозлик ва кўрсатма беришнинг қисман қисқарганини кўпроқ назарда тутаяпмиз. Аслида хўжаликлар ўз иқтисодиётини ўнглашлари, халқнинг турмуш фаровонлигини оширишлари, ижтимоий муаммоларни ҳал этишлари учун барча имконият ва маблағга эга бўлишлари лозим. Бугун эса биз ҳатто ариқдаги сувни эҳтиёжимизга яраша ололмаяпмиз. Суғориш ишлари кечикаяпти, демак, чигит экиш орқага чўзилади, беда ўрими эса кечикади.

Бу йил Наврўзнинг нишонланиши меҳнаткашларимизда унутилмас таассурот қолдирди. Бу кун шодиёна байрам қилингач, улар баҳорги ишларга қизғин киришдилар. Чорвадорларимиз гўшт, сут, тухум топшириш бўйича уч ойлик планни ортиғи билан бажардилар. 20 гектар майдондаги картошкага дастлабки ишлов берилди. 34 гектар ерда сабзавот экинлари ўстирилмоқда. Пахтакорларимиз эса чигит экишни жадал олиб боришаяпти. Бу юмуш 12 иш кунида тугалланади. 1910 гектар майдонга «Термиз 16», 1000 гектар ерга «АН-60» навлари уруғи қадалади. Уни тежамкорлик билан ишлатиш эътиборда турибди.

Куни-кеча хўжалигимиз коммунистларининг ҳисобот-сайлов йиғилиши бўлиб ўтди. Унинг қатнашчилари мамлакатимизда амалга оширилаётган қайта қуришни қўллаб-қувватлаб, бундан буён ҳам халқимиз турмуш фаровонлигини ошириш йўлида янада ғайрат кўрсатиб ишлашларини таъкидладилар, бунинг учун меҳнат интизомини мустаҳкамлашга, аҳиллик ва ҳамжиҳатликни барқарорлаштиришга ваъда бердилар.

Ч. МАМАРАЖАБОВ,
Шеробод районидаги В. Қодиров номли совхоз директори.

Қишлоқ меҳнатчилари! Ер тўғрисидаги қонунни амалга оширингиз! Озиқ-овқат муаммосининг ҳал этилиши, ҳар бир оиланинг фаровонлиги, сизларнинг деҳқончиликдаги меҳнатингизга боғлиқ!

(КПСС Марказий Комитетининг 1 Май чақириқларидан).

ОСОН ЖОЙДА ОШ БЎЛМАС

Долзарб мавсумга йил бошидан бери тайёргарлик кўрилаётган бўлса-да, ишкал кутилмаган жойдан чиқиб қолади. Янги экиш агрегатининг бунақа заифлиги ижарачи пахтакорларнинг хаёлига келмаган. Узатувчи занжирлар узилавериб барчани хит қилди. Энг қисталанг пайтда темир панд берди. Эски сеялкадан зарур детални олиб унинг ўрнига қўйгунча қимматли вақт беҳуда кетди. Ҳолбуки ана шу муддат ичида бутун бир пайкалга уруғ қадаш мумкин эди.

Сирдарё областидаги Юрий Гагарин номли совхознинг Худойберди Расулов бошлиқ бригадаси деҳқонлари 700 гектардан зиёд пахта майдонини барвақт экишга тайёрладилар. Суғориш, пайкалларни текислаш, тупроқни тўйинтириш каби юмушларнинг бари юксак даражада амалга оширилди. Шундан сўнг баҳамжиҳат чигит экишга киришдилар. Кўкламги юмушларнинг барини қарийб 30 йилдан буён шу ерда меҳнат қилаётган тажрибали тракторчилар Иван Ефремов ва Геннадий Бердин сифатли бажаришди. Бу ветеранлар ҳозир ҳам норғул йигитлар билан басма-бас ишлашаяпти. Моҳир механизатор Ҳусан Мамаюсупов ёнидан ёшлар аримайди. У агрегат бузилиб қолган тақдирда зудлик билан даланинг ўзида созлаш сирларини ёш ҳамкасбларига эринмай ўргатади. Бригада агрономи Қўнғирбой Усмонов эса кекса чўлқувар Қўлдош Мажидов билан биргаликда сеялкачи ва механизаторларга уруғ қадаш тажрибасини ўргатмоқдалар. Уруғнинг униб чиқиши унинг қандай экилганига боғлиқ-да. Бу ерда ижарага ўтилиши билан меҳнат интизоми мустаҳкамланганини яққол сезилмоқда, деҳқонлар маҳоратини ошириш бўйича семинар машғулотлари кенг қўлланилаяпти. Шунинг учун ҳам жорий йилда бригададаги ишлар жуда силлиқ кетаяпти, техника камдан-кам ҳоллардагина панд бераяпти. Ҳар бир киши ўзига топширилган иш учун масъул.

Ижара пудрати деҳқонларни руҳлантириб юборди, уларга ташаббускорлик, ишбилармонлик фазилатларини намоён этиш имконини берди. Ҳар ким ўзи учун, ўзининг муваффақияти учун тер тўкмоқда. Мана ниҳоят эскидан ўзлаштирилган қўриқ ерда ҳам алмашлаб экиш таомилга кирди. Деҳқонлар бу имкониятдан оқилона фойдаланмоқдалар, ҳар қайси экин планли равишда жойлаштирилмоқда. Бригада шийпони теварагидаги ўн гектарлик боғ ёнига 100 тўп ток, 500 туп олма, 200 туп ўрик, 100 туп анор, 300 туп чинор, 1000 туп терак, 6000 туп тут кўчати экилди. Деҳқонлар суғориладиган ернинг ҳар гектаридан 50—60 центнердан сара буғдой ва арпа етиштириш ҳадисини билиб олдилар. Жорий йилда 10 гектар ерга хашаки лавлаги, 7 гектар ерга эса ерёнғоқ экилди. Агар иш ўнгидан келса, булар бригадада ҳамёнига мўмай даромад келтириши тайин. Айниқса йирик ижара бригадасида фойда мўл бўлиши аниқ. Чунки унинг тасарруфида 1000 гектардан зиёд экинзор мавжуд. Илгари бу майдонларга фақат чигит экилар эди, оқибатда ер ориқлади. Энди ижарачилар ерни соғломлаштиришни ўзларининг асосий вазифаларидан бири деб билмоқдалар.

Ёғин-сочин туфайли чигит экиш гоҳ тўхтаб, гоҳ давом этмоқда. Яхши уюштирилган ишда узилиш бўлмайди. У ёки бу қийинчиликларни бартараф этиш усуллари олдиндан пухта ўйлаб қўйилган. Ижара одамларни ўйлашга, энг мураккаб вазиятларда ҳам ажойиб ечимлар топишга ундаяпти. Ҳар бир деҳқон ўз юмуши билан банд, уни ҳалол, покиза бажаради. Бу ерда қўл учида ишлашга сира ўрин йўқ.

О. АДИЯНОВ.

●

СУРАТЛАРДА: 1. Сеялкачи Н. Ҳидиров; 2. Чигит экишни туғаллаш арафасидаги кичкина кенгаш: (чапдан ўнгга) ветеран звено бошлиғи Қ. Мажидов, механизатор Р. Солиев, агроном К. Усмонов, тракторчи А. Ортиқов ва сеялкачи П. Ўролов.

Муаллиф олган суратлар.

КАЙФИЯТ ЯХШИ, СУРЪАТ ТЕЗ

Янгийўл районидаги «СССР 60 йиллиги» колхозининг деҳқонлари чигит экиш мавсумини уюшқоқлик билан олиб боришаяпти. Жорий йилда хўжаликда 690 гектар майдонга уруғ қадалади. Ватан хирмонига 2 минг 100 тонна оқ олтин тортиқ этилади.

Эзгу ниятга зўр меҳнат, тадбиркорлик орқали эришилади. Шу боис барча бригадаларнинг миришкорлари об-ҳавонинг очиқ кунларидан унумли фойдаланиб, экиш-тикишни қисқа муддатда тугаллашга ҳаракат қилмоқдалар. Далада ишлаётганлар учун ҳамма шароитлар муҳайё этилган.

Беллашувда Бўлтак Ботов, Неъмат Исроилов, Абдураҳмон Қорабошев етакчилик қилаётган бригадалар пешқадам. Механизаторлар Сафарали Эргашев, Содиқ Донабоев, Раимберди Назаралиев ва Юсуп Мараҳимовнинг ҳар бири кунига 8—10 гектар майдонга уруғ қадаб, ҳамкасбларига ўрнак бўлаяпти.

— Пахтакорларимизнинг руҳи баланд, кайфияти яхши, — дейди правление раисии Исанбий Эралиев. — Сабаби шуки, республика партия ва ҳукуматининг халқ турмуш фаровонлигини юксалтириш юзасидан кейинги пайтларда қабул қилган қатор қарорлари ҳаммага маъқул тушмоқда. Биз бу йил гектарлар ҳосилдорлигини 30,5 центнерга етказишни мўлжаллаяпмиз. Бунинг учун шароит ҳам, имконият ҳам етарли. Шу кунларда эзгу ният билан барака уруғи қадаётган пахтакорларимиз бўлғуси ҳосилга мустаҳкам замин яратмоқдалар. Мусобақанинг намунали ташкил этилгани суръатни тобора оширмоқда.

Э. ТЎЛАГАНОВ.

ДАҚИҚАЛАР ҚАДРИ

Акмал Икромов номли колхоз пахтакорлари чигит экишга Ўрта Чирчиқ районида биринчилар қаторида киришдилар. Бу йил хўжаликда 850 гектар майдонга «Ан-Боёвут-2» нави уруғи қадалади.

Далаларда ҳозир 26 та агрегат тўла қувват билан ишлатилаяпти. Уларнинг ёрдамида кунига 190—210 гектар майдонга барака уруғи ташланмоқда. Мусобақада Йўлдош Ҳамроев, Боймат Турдибоев каби механизаторлар пешқадам. Бу суворийлар ҳар дақиқадан унумли фойдаланиб, кунлик нормани ошириб бажармоқдалар.

Колхозда муҳим тадбирни ҳафтада туғаллаш кўзда тутилган, Маълумотномада ҳозирча Ҳотам Шодиев, Ускан Усмонов, Раҳматилла Жуманов бошлиқ бригадалар олдинда боришаяпти.

Т. ҲАКИМОВ.

ЭНГ ҚУЛАЙ МУДДАТ

Пайариқ районидаги Крупская номли колхоз пайкаллари баҳорикор адирларга туташиб кетган. Шу сабабли ҳар баҳорда хўжалик ерлари Зарафшон соҳилларидаги захкаш далаларга нисбатан тезроқ етилади. Миришкор деҳқонлар бу имкониятни бой беришмайди. Улар бу йил ҳам экиш агрегатларини районда биринчи бўлиб далага олиб чиқдилар.

Биз хўжаликнинг Холжигит Маъмиров бошлиқ пешқадам бригадаси далаларидамиз. Пахтакорлар экиш мавсумига пухта тайёрланганликлари кўзга ташланиб турибди. Майин тупроқли, кўпчиб ётган далаларга барака уруғи қадалмоқда. Ғайбулла Дўнгбоев, Шоназар Товбоев, Олламурод Жўрақулов каби механизаторлар дақиқалар қадрини ҳис этиб, агрегатларни моҳирона бошқаришаётир.

— Бу йил ҳам оила пудрати усулида иш юритаяпмиз, —мулоҳазаларқ билан ўртоқлашади бригадир Х. Маъмиров. — Мавжуд 72 гектар экин майдонимиз 11 та оилавий звенога тақсимланган. Пудратчи пахтакорлар экиш мавсумига пировард натижани кўзлаб пухта тайёргарлик кўришди. Йирикроқ звеноларимизда чигит экиш дастлабки куниёқ поёнига етди. Фахриддин Маъмиров (20 гектар), Аллаёр Очилов (10 гектар), Аллаёр Иброҳимов (6 гектар), Аъзам Болиев (4 гектар) оилавий звеноларида биринчи куниёқ барча майдонларга сифатли уруғ қадалди.

Апрель ойи, мутахассисларнинг фикрича, чигит экишда энг қулай муддат.

— Умуман Наврўз киргандан кейин экиш-тикиш бошлайверилса зарар қилмайди, — суҳбатга қўшилишди колхозчилар. — Ҳарқалай ,ернинг етилишини ҳисобга олиш керак. Бир кун эрта эккан — ўн кун эрта йиғади, деган нақл бежиз айтилмаган. Далаларимиз қурғоқ, нисбатан дашт зона ҳисобланади. Шу боисдан уруғни ернинг табиий намида ундириб олсак, марра бизники.

Экиш-тикишни барвақт ўтказиш хўжаликда одат тусига кирган. Жорий йилда 64 гектар майдонга маккажўхори уруғи (шундан 34 гектари дон, қолгани силос учун) районда биринчи бўлиб экилди. Бир текис униб чиққан маккажўхори ниҳоллари кўзни қувонтиради. 16 гектар майдондаги озуқабоп лавлаги пайкалига апрелнинг ўрталарида трактор киритилиб, қатор ораларига дастлабки ишлов бошлаб юборилди. Хўжалик далаларида пиёз, карам, беда ва бошқа зироатлар ҳам барвақт ундириб олинди. Энди бутун куч ва имконият чигит экишга қаратилмоқда.

— Эртаги ҳосил сифатли тола беради, — фикр билдиради колхоз правлениеси раиси Раҳмат Бойзоқов. — Айниқса, бултур бунга қатъий ишонч ҳосил қилдик. Хўжалик якунланган йилда 16 октябрдаёқ вилоятда биринчи бўлиб пахта тайёрлаш йиллик планини уддалаб, қувончли натижага эришганди. Ҳар гектар майдондан пландаги 25 ўрнига 30 центнердан ҳосил кўтарилди. Унинг асосий қисми юқори сортларга сотилди. Натижада мўмай даромад олинди. Пахтакорлар жорий йилда янада юксак маррани кўзлашаяпти. Экиш-тикиш мавсумини муваффақиятли ўтказишга алоҳида эътибор берилаяпти.

— Жорий мавсумда 1225 гектар майдонга чигит экамиз, — ҳозирги ишларидан сўзлайди Р. Бойзоқов. — Майдонларни экишга барвақт ҳозирладик. Экиш-тикишни нисбатан қисқа муддатда — 12 иш кунида тугатишни режалаштирганмиз. Афсуски, тез-тез ёмғир ёғиб, ишни бироз орқага сураяпти.

Апрелнинг биринчи ярмида Самарқанд вилоятида тез-тез ёғингарчилик бўлиб турди. Пахтакорлар эса экиш мавсумининг ҳар дақиқасидан унумли фойдаланишга интилишаяпти. Ер селгиши билан дала бошида шай турган сеялкалар уруғ ташлашаяпти. Райондаги «Ленинизм», «Коммунизм», «Партия XXII съезди» Охунбобоев номли колхоз ва совхозларда ҳам чигит экиш уюшқоқлик билан ўтказилмоқда.

М. ЭРАЛИЕВ,
«Қишлоқ ҳақиқати» мухбири.

В. И. Ленин туғилган куннинг 120 йиллигига

ҚАЙТА ҚУРИШ САРЧАШМАСИ

Владимир Ильич Ленин тарихга халқнинг ҳақиқий доҳийси, оташин инқилобчи, Коммунистик партия ва дунёда биринчи социалистик давлатнинг бунёдкори сифатида кирди. У ўзининг бутун ҳаётини олижаноб ишга — социализм учун, пролетариат ва барча мазлум халқларни озод қилиш, меҳнат аҳлининг бахт-саодати учун курашга бағишлади.

КПСС Марказий Комитетининг 1985 йил апрель пленумидан бошланган жамиятни инқилобий янгилашни Лениннинг социализм қурилиши тўғрисидаги назарий меросини ҳозирги кун нуқтаи назаридан ёндашиб чуқур ўрганмасдан туриб муваффақиятли амалга ошириш мумкин эмас. Марказий Комитетнинг февраль пленуми маъқуллаган «Инсонпарвар, демократик социализм сари» ҳаракат дастури лойиҳасида таъкидланганидек: «Маркс, Энгельс, Лениннинг материалистик дунёқараши ва диалектик методологияси ижобий руҳига садоқатни тасдиқлаб, унга амал қилиб, биз мафкуравий занжирларни, ақидапарастликни ҳамда бошқа фикрлар ва ғояларга тоқат қилмасликни қатъиян улоқтириб ташлаймиз».

Ҳар бир совет кишисининг бугунги кундаги сиёсий етуклиги, қайта қуришнинг мураккаб жараёнларига нисбатан принципиал позицияси энг аввало доҳийнинг ғоявий меросига дахлдорлиги билан бёлгиланади. Совет Шарқида социализм қурилиши ҳақидаги ленинча режалар ана шу мероснинг ажралмас қисмидир.

В. И. Ленин Совет ҳокимиятининг дастлабки кунлариданоқ Ўрта Осиёда коммунистик ташкилотлар тузиш ва ривожлантиришга алоҳида эътибор берган эди. РСФСР Халқ Комиссарлари Кенгаши 1917 йил 2 ноябрда қабул қилган «Россия халқлари ҳуқуқлари декларацияси» ҳамда В. И. Ленин 1917 йил 22 ноябрда имзолаган «Рессия ва Шарқнинг барча мусулмонларига» мурожаати Ўрта Осиё халқларининг тарихий тақдирида ғоят катта аҳамиятга эга бўлди. Бу ҳужжатлар сиёсий, давлат, хўжалик ва маданий фаолиятнинг ҳамма соҳаларида Россия халқларининг тенглигини таъминлади. Айни пайтда сиёсий ташкилотлар, жумладан коммунистик партиялар тузиш ҳуқуқини белгилаб берди.

Марксизм - ленинизмнинг мустаҳкам негизида, ленинча ташкилий принциплар асосида вужудга келган Ўзбекистон Коммунистик партияси КПССнинг жанговар отрядларидан бири ҳисобланади. Қарийб 66 йиллик тарихга эга бўлган республика партия ташкилотимиз тикланиш ва ривожланишнинг мураккаб йўлини босиб ўтди. У ер-сув ислоҳоти, «Ҳужум», пахта мустақиллиги учун кураш, халқ хўжалигини индустриялаш, қишлоқ хўжалигини коллективлаш, маданий инқилоб сингари ўз хусусияти ва мундарижасига кўра зиддиятли жараёнларни амалга оширишда бошчилик қилди. Улуғ Ватан уруши йилларида мамлакатимиз мустақиллиги учун курашда жумҳурият меҳнаткашларининг раҳнамоси бўлди. Ҳозирги пайтда унинг сафларида 600 мингдан зиёд аъзо бор. Ўзбекистон Компартияси ғоявий ва ташкилий жиҳатдан тобланган, партия қурилиши, жамиятни ривожлантиришга илмий раҳбарлик қилишнинг бой тажрибасига эга. У ўтган йилларда собиқ раҳбарлар томонидан йўл қўйилган хатолар, нуқсонлар ва камчиликлар туфайли кўндаланг бўлиб қолган қийинчиликларни енга бориб, республикани ижтимоий-иқтисодий равнақ топтиришга қаратилган амалий чоралар кўрмоқда.

Кейинги йилларда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ва жумҳурият ҳукумати ижтимоий-иқтисодий вазифаларни ҳал этиш йўлида дастлабки, айни пайтда муҳим қадам қўйдилар. Пахтанинг ҳарид нархи бирмунча оширилди, 150 мингдан зиёд оила томорқа майдонлари билан таъминланди, тўқимачилик саноатини янада ривожлантириш, тикувчилик корхоналарини барпо этиш, майда ҳунармандчиликни тиклаш ва ҳоказо тадбирлар амалга оширилмоқда.

Партия ва совет кадрлари ҳақидаги масала ленинча миллий сиёсатнинг муҳим жиҳати ҳисобланади. В. И. Ленин илгари мазлум бўлиб келган халқлар орасидан кадрлар тайёрлашга муҳим ва принципиал аҳамият берган эди. У ижтимоий-иқтисодий, ижтимоий-сиёсий вазифаларни ҳал этиш калитини ана шунда кўра билганди.

В. И. Ленин 1920 йил 19 июль — 7 августда Коммунистик Интернационалнинг II конгрессидаги «Миллий ва мустамлакачилик масалалари бўйича комиссиянинг доклади»да қолоқ мамлакатларда мустақил курашчи кадрлар, партия ташкилотлари тузиб, зудлик билан деҳқонлар Советларини ташкил этиш ҳамда уларни капитализмгача бўлган шароитларга мослаштиришга интилибгина қолмасдан, балки Коммунистик Интернационал қолоқ мамлакатлар илғор мамлакатларнинг пролетариати ёрдамида совет тузумига кириши ва тараққиётнинг муайян босқичлари орқали капитализмни четлаб коммунизмга ўтиб олиши мумкин, деган қоидани қарор топтириши, назарий жиҳатдан асослаб бериши лозим, деб таъкидлаган эди.

В. И. Ленин коммунистлардан Туркистондаги партия ва совет кадрларига нисбатан эҳтиёткор ва сабр-тоқат билан муносабатда бўлишни талаб қилганди. У аҳолисининг аксарияти сиёсий саводсиз ўлкада кадрлар тайёрлаш вазифасини мамлакатнинг ривожланган регионларидаги каби бирёқлама ва узил-кесил ҳал этиб бўлмаслигини бошқа ҳар қандай кишига нисбатан аниқроқ сеза олган эди. Доҳий кадрлар корпусини шакллантириш масаласи билан тинмай қизиққан. Автоном жумҳуриятнинг кўпгина партия ва совет ходимлари билан ошкора суҳбатлашган. Ана шундай суҳбатдошлар орасидан У. Шокиров, И. О. Тоболин, Ф. И. Колесов, А. Раҳимбоев, Ф. Хўжаев, Т. Иброҳимова, Т. Ўрозбоев ва бошқаларни кўрсатиш мумкин.

Маълумки, Туркистоннинг баъзи партия ва совет раҳбар ходимлари ўз амалий фаолиятларида хатоларга йўл қўйганлар, устав талаблари ҳамда партиянинг илғор қоидаларини бузганлар. Партиянинг кадрлар сиёсатидаги Ленин даврининг ўзига хос хусусиятларидан бири маҳаллий кадрларга нисбатан сабр-тоқатли бўлиш, хатоларни тузатишда уларга ёрдам кўрсатиш амалда ўз ифодасини топганлиги эди.

20-йилларда В. И. Ленин ва РКП (б) Марказий Комитетининг бевосита иштирокида кадрлар корпуси шаклланди, у кейинчалик Ўрта Осиёда миллий-давлат чегараланиши ўтказилиши натижасида тузилган республика Коммунистик партияси ва ҳукумати арбобларининг ўзаги бўлиб қолди.

И. В. Сталин, унга яқин кишилар томонидан уюштирилган қатағонлик партия ва совет халқи тарихининг энг фожиали саҳифаларидан биридир. Ўзбекистонда ҳам ўша йиллар жуда оғир ўтди, тузатиб бўлмас оқибатларга олиб келди. В. И. Ленин ҳамда РКП (б) Марказий Комитети тарбиялаб вояга етказган кадрларнинг кўпчилиги 30-йилларнинг иккинчи ярмида мустабидлик жабрини тортди. Улар орасида Туркистон Компартияси Марказий Комитетининг аъзолари Н. Тўрақулов, Т. Рисқулов, К. Отабоев, С. Асфандиёров, А. Раҳимбоев, А. Мавлонбеков, Д. Манжара, С. Хўжамов, И. Варейкис, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг аъзолари А. Икромов, Ф. Хўжаев, И. Зеленский, И. Ортиқов, К. Шарипов, А. Исломов, Р. Исломов, М. Рамзий, В. И. Иванов ва бошқалар бор эдилар.

Ўзбекистон Компартиясининг кадрлар сиёсатида Сталин шахсига сиғинишнинг оқибатлари тўғрисидаги тўлиқ бўлмаган маълумотлар ана шундай.

Қайта қуриш шароитида жумҳуриятимизда ленинча кадрлар сиёсати принциплари қайта тикланиб ва у янги демократик мазмун билан бойитилиб бормоқда. СССР халқ депутатлари, Ўзбекистон ССР халқ депутатлари ва маҳаллий Советларга сайловлар биринчи маротаба аксарият жойларда муқобил номзодларга овоз бериш йўли билан ўтказилганлиги фикримизнинг далилидир.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети 20-йиллардаги ажойиб анъаналарни давом эттириб Москва, Ленинград ҳамда чет эллардаги олий ўқув юртлари ва илмий-тадқиқот институтларига аспирантура ва докторантурада ўқиш учун юздан зиёд ёш олимни юбориш ҳақида қарор қабул қилди.

В. И. Ленин ўзининг сиёсий ва давлат арбоби сифатидаги фаолиятида маданиятни ривожлантиришга алоҳида аҳамият берди, бу масала социалистик қурилиш программасининг таркибий қисмидир, деб билди. У имзо чеккан РСФСР Халқ Комиссарлари Кенгашининг биринчи олий ўқув юртини ташкил этиш ҳақида 1920 йил 7 сентябрдаги декрети муҳим қонуний ҳужжат вазифасини ўтади. Ўша йили В. И. Ленин ташаббуси билан Москвадан Тошкентга олимлар тушган «фан поезди» юборилди. Улар Ўзбекистонда биринчи дорилфунунни очишда кўмаклашдилар. Бу билим даргоҳи шу пайтга қадар бирорта олий ўқув юртига эга бўлмаган бутун Ўрта Осиё учун кадрлар ўчоғига айланди. Рус олимларининг номи абадулабад сақланиб қолди. Ўзбекистонда математик Романовский ва география Коржевский номларига қўйилган кўчалар бор. Кутубхоналарда Райкова, Ошанин ҳамда бу ерга фан олиб келган бошқа олимларнинг китоблари кўп.

Совет ҳокимияти йилларида Ўзбекистон Фанлар академияси, 200 дан зиёд илмий муассаса ташкил топди. Бугунги кунда республикада 43 та олий ўқув юрти, жумладан 3 та дорилфунун, консерватория, театр ва рассомчилик институти, маданият институти, 220 дан ортиқ ўрта махсус ўқув юрти фаолият кўрсатмоқда. Жумҳурият олий ва ўрта махсус ўқув юртларида ярим миллиондан ортиқ студент ва ўқувчи таълим олаяпти, улар орасида хорижий шарқ мамлакатларидан келган неча минглаб ёшлар бор.

Илгари мазлум бўлиб келган халқларнинг тилини ривожлантириш режалари ленинча ғоявий меросда алоҳида ўрин тутади. В. И. Ленин миллий масалани ҳал этишда тилнинг роли ва аҳамиятини таърифлаб шундай деган эди: «Ҳар бир миллат ишчилари ва меҳнаткашларининг ўрта асрчиликка ва буржуа зулмига қарши курашда мустақил уюшишига ва онг-билим олишига кўмаклашиб, шунингдек, ҳозиргача эзилиб келган ёки аввалда тенг ҳуқуққа эга бўлмаган миллатларнинг тил ва адабиётининг ривожланишига кўмаклашиб, қолоқ ва заиф миллатларга бериладиган ёрдамни кучайтириш зарур» (Тўла асарлар тўплами, 38-том, 113-бет).

Социалистик қурилишнинг ҳамма босқичларида Ўзбекистон сингари кўпмиллатли жумҳуриятда ўзбек тилини ўрганиш зарурати сезилиб турди. Бошқа миллат вакилларининг бу тилни ўрганишини ҳозирги пайтда бир қанча ҳолатлар тақозо этаяпти. Энг аввало ўзбек тилининг иқтисодиёт ва маданият соҳасидаги ижтимоий вазифалари кенгайиб кетди. В. И. Ленин «Миллий масала тўғрисида танқидий мулоҳазалар» асарида бундай ёзган эди: «...Иқтисодий алоқалар эҳтиёжи бир давлатда яшовчи миллатларни (токи улар бирга яшашни хоҳлар эканлар) кўпчиликни ташкил қилувчи халқнинг тилини ўрганишга ҳамма вақт мажбур этади». (Тўла асарлар тўплами, 24-том, 134-бет).

Бора-бора ўзбек тилини ўрганиш ўз ҳолига ташлаб қўйилди. Бу муаммога бағишлаб ўтказилган илмий конференциялар, анжуманлар, семинарларни эслаш қийин. Мактаблар ва ўқув юртларида ўзбек тилини ўрганиш жараёнида кўпинча расмиятчилик аломатлари ҳукмронлик қила бошлади. Бошқа миллатга мансуб кишилардан кўпчилигининг ўзбек тилини яхши билмаслиги шундан далолат эмасми?

Ушбу далил ташвиш туғдирмай иложи йўқ. 1979 йили ўтказилган аҳоли рўйхати пайтида 1,17 фоиз ўзбек ўз тилини билмаслигини эътироф этган. Қорақалпоқлардан 3,1 фоизи она тилида сўзламас экан. Яна бир жиҳатга эътиборни жалб этишимиз лозим. У ҳам бўлса, жамиятшунослик адабиётининг ўзбек ва қорақалпоқ тилларига кам таржима қилинаётганлиги ва нашр этилаётганлигидир.

Ҳозирги пайтда ўзбек ва қорақалпоқ мактабларини тугатиб, олий ўқув юртларида таълим олаётган студентлар ва аспирантлар ўз она тилларида адабиёт кам бўлганлиги сабабли жамиятшунослик фанларини ўрганишда катта қийинчиликларга дуч келмоқдалар. Республика олий ўқув юртларининг ўқишлар миллий тилда олиб бориладиган бўлимларида жамиятшунослик фанлари бўйича материалларни ўзлаштириш оғир кўчаётганлигининг сабабларидан бири ана шундадир.

Тарих фани соҳасидаги тадқиқотлар самарадорлигини ошириш учун мамлакатдаги етакчи олимларнинг асарларини республикада кенг ёйиш керак. Шу нуқтаи назардан қараганда Н. Н. Маслов, Л. М. Спирин, М. А. Варшавчик, П. Волубеев, В. Данилов, Р. Медведев тадқиқотлари эътиборга молик. Уларни ўзбек ва қорақалпоқ тилларига таржима қилиб, нашр этиш зарурати сезилаяпти.

1989 йилда Ўзбекистон ССР Олий Совети ўзбек тилига давлат мақоми бериш тўғрисидаги қонунни қабул қилди. Бу қонунни бажариш учун партия, совет, жамоат ташкилотлари кўп куч-ғайрат сарфлашларига, ўзбек тилини ўрганишни истовчилар аниқ мақсадни кўзлаб астойдил ишлашларига тўғри келади.

Коммунистик партия ва Совет давлатининг асосчиси В. И. Лениннинг назарий меросини бугунги кун нуқтаи назаридан ижодий англаб етмасдан туриб, социализмнинг ленинча концепцияларини тиклаш ҳақида гап бўлиши мумкин эмас. Бироқ унинг асарларини тарғиб этишнинг ҳозирги аҳволи қайта қуриш шароитида меҳнаткашларнинг тобора ўсиб бораётган манфаатларига жавоб бермай қолди. Бу ишда шахсга сиғиниш ҳамда турғунлик йилларидаги қолипчилик ҳамон ҳукмрон. Маълумки, В. И. Ленин асарларини тарғиб этишнинг қуйидаги асосий йўналишлари бор:

Тўла асарлар тўпламини нашр этиш;

Асарларнинг тематик тўпламларини чиқариш;

Ўн жилддан иборат танланган асарларни нашр этиш;

Алоҳида асарлар (китоблар ва рисолалар) чиқариш.

В. И. Ленин асарларини тарғиб этишнинг бундай тажрибаси уюшган аҳолининг алоҳида қисми: студентлар, мактаб муаллимлари, ўрта махсус ва олий ўқув юртларининг ўқитувчилари, илмий ходимлар, партия аппарати кадрлари, тарғиботчилар орасида марксча-ленинча дунёқарашни шакллантиришда муайян даражада ижобий аҳамиятга эга бўлди. Бироқ, таъкидлаш керакки, бундай тажриба расмиятчиликнинг муайян қобиғига ўралган ва қонун тусини олгани учун ҳам кутилган самарани бермади. Биринчидан, ўқишни истаган ҳар бир киши тўла асарлар тўпламига эга эмас. Иккинчидан, кўпчилик малакали илмий ходимларга мўлжалланган илмий-маълумот бериш аппаратининг мураккаб системасидан ҳар ким ҳам ўзига зарур В. И. Ленин асарини тезроқ топа олмайди. Учинчидан эса, рисола шаклида нашр этилган алоҳида асар, айтайлик, қишлоқ районларига, олис яйловларга, геология-разведка партиялари ва ҳоказоларга ҳамма вақт ҳам етиб боравермайди.

Ҳозир эса ҳаммани В. И. Ленин қуйидаги масалаларга қандай муносабатда бўлгани кўпроқ қизиқтираяпти: а) партия ва совет қурилиши муаммолари; б) иқтисодиёт ва маданиятни ривожлантириш масалалари; в) В. И. Ленин асарларига асосланган ҳолда қайта қуришнинг мураккаб вазифаларини қай йўл билан ҳал этиш мумкин? Бугунги кунда Ленин асарларини ўқувчилар даврасини кенгайтириш ҳамда уларни миллионлаб кишилар мулкига айлантириш, қайта қуриш учун курашда қудратли қурол сифатида фойдаланиш иложи борми? Назаримда, шундай қилиш мумкин. Таклиф ва истакларим қуйидагилардан иборат:

Биринчидан, В. И. Ленин асарларини вақтли матбуот орқали тарғиб этишнинг тарихий тажрибасидан фойдаланиш керак.

Иккинчидан, В. И. Ленин асарларини тарғиб этиш оммавий ахборот воситалари (радио, телевидение, шунингдек лекция пропагандаси)дан фаол даражада фойдаланган ҳолда олиб борилса, кўпроқ самара беради.

В. И. Ленин асарларини матбуот, радио, телевидение орқали ишнинг кўзини билиб, малакали тарғиб этиш соф ниятли кишиларга партия ва совет қурилиши соҳасидаги программавий қоидалар ҳамда устав талабларига зид шиорлар билан чиқаётган турли-туман норасмий ташкилотлар баъзи раҳбарларининг қитмирона хатти-ҳаракатларини солиштириб кўриш имконини беради. М. С. Горбачев таъкидлаб ўтганидек, биз В. И. Лениндан социалистик қурилиш назарияси ва амалиётини ривожлантиришга ижодий ёндашишни, илмий методологияни қурол қилиб олишини, аниқ вазиятни аниқ таҳлил этиш санъатини ўрганишимиз зарур.

П. КИМ,
Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ҳузуридаги партия тарихи институтининг сектор мудири, тарих фанлари доктори.

Қишлоқда ишсизлар қолмайди

...ҲУНАРДАН УНАР

Бундан беш ой муқаддам Яйпан шаҳрида мослаштирилган бинога жойлашган бу фабрика тез кунда одамлар оғзига тушди. РСФСР Енгил саноат министрлигига қарашли Курган саноат-савдо тикувчилик бирлашмасининг ушбу филиалига асосан ўнинчи синфни, махсус билим юртларини тамомлаб, ишламай юрган қизлар жалб этилди.

Цехлар учун кенг, ёруғ хоналар ажратилди. 50 та тикув дастгоҳи олиб келиб ўрнатилди. Бу даврда «Ўзбекистон» тикувчилик фабрикасида ишлаб турган 17 нафар қиз Курган областининг Шадр шаҳридаги фабрикада малакасини ошириб, иш ўрганиб келди. Улар ёшларга дастгоҳларни ишлатиш тартиблари, болалар кўйлакларини тикиш йўл-йўриқлари, бичиш ва тугма қадаш жараёнларини ўргатдилар.

— Дастлабки ойларда ишни ташкил этиш, уни изга солиб олиш ниҳоятда қийин бўлди, — дейди фабрика директори Мурожон Тожиматов. — Малака оширишда бўлган қизларимиз оз, иш ўрганувчилар кўп эди. Созловчиларимиз машиналар сир-асрорини, уларни ишлатиш тартибларини яхши билишмайди. Ана шундай пайтда яна дўстларимиз ёрдам қўлларини чўздилар. Бир гуруҳ мутахассислар келиб ишни ташкил этдилар. Ишчиларга, созловчи, электромонтёрларга тикиш дастгоҳларини ишлатиш тартибини эринмай ўргатишди. Ҳафталаб, ойлаб шу ерда қолиб фабрикани оёққа турғазишга ёрдам беришди. Ишчиларимиз механик Виктор Шербаков, технологлар Валентина Сивакова, Тания Диулиналардан миннатдордирлар.

Айни кунларда фабрикада 200 дан зиёд ишчи икки сменада меҳнат қилаётир. Учта цехда 80 та дастгоҳ ишламоқда. Ҳар бир цех ўзининг созловчиси, электромонтёри ва мастерига эга. Чеварларнинг ғайрати билан ҳар ойда 40—50 минг дона мактабгача ёшдаги ўғил ва қиз болалар қўйлаги тикилмоқда. Бу ойига 100—110 минг сўмлик маҳсулот демакдир.

Муборакхон Қўшмоқова уста бўлган цехда 36 нафар ишчи меҳнат қилади. Унинг ўзи эса фабриканинг қалдирғочларидан. Курганга жўнатилган қизларнинг бири. Муборакхон ҳар бир ишчига эринмай иш ўргатмоқда. Уларнинг машинани қандай ишлатишларидан тортиб, чоки сифатигача эътибор беради.

— Маҳсулотнинг сифатли бўлиши бичимига боғлиқ, —дейди у. — Шунинг учун ҳам ҳар бир кўйлакчани диққат эътибор билан бичиш зарур.

Талабчан устозлари изидан бораётган цех чеварлари ҳаммага манзур бўладиган бежирим, сифатли маҳсулот ишлаб чиқаришга ҳаракат қилишмоқда. Уларнинг ғайрати туфайли цехда йилнинг ўтган уч ойида 35 минг сўмликдан зиёд халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқарилди. Орифа Далиева, Ҳамида Мамажонова, Ҳаётхон Курбонова, Ҳанифа Ҳамдамова сингари чеварлар муваффақиятга муносиб улуш қўшдилар.

Ҳозир фабрикада ишлаб чиқарилаётган маҳсулотлар бош корхонага юборилмоқда. Бунинг сабаби — савдо тармоқлари билан шартнома фақат бош корхона орқали тузилгани. Район меҳнаткашларининг халқ истеъмоли молларига бўлган талабини қондириш мақсадида Курган саноат-савдо бирлашмаси Яйпан шаҳри марказидаги колхоз бозори қошида ўзининг фирма магазинини очди. Бу эса аҳолига қулайлик яратди.

Шу кунларда фабрика маъмурияти аҳоли гавжум яшаётган жойлардан бири — Қўқон қишлоқ Советидаги Калдушон қишлоғида фабрика бўлимини очиш учун ҳаракат қилмоқда. Ишсизлар сонини камайтириш, қишлоқ турмуш маданиятини ошириш мақсадида очилаётган бу цехда ҳам 200 га яқин аёлнинг меҳнат қилиши кўзда тутилмоқда. Айни пайтда цехда тикув дастгоҳлари ўрнатилмоқда. Механик Абдумутал Абдуллаев, электрик Абдуллажон Исҳоқов, созловчи Абдулҳай Мамадиевлар бўлимни тез кунларда ишга тушириш учун жиҳозлаш ишларини жадаллаштирмоқдалар.

Н. АҲМЕДОВА,
Ўзбекистон район «Пахтакор» газетаси редакциясининг бўлим мудири.

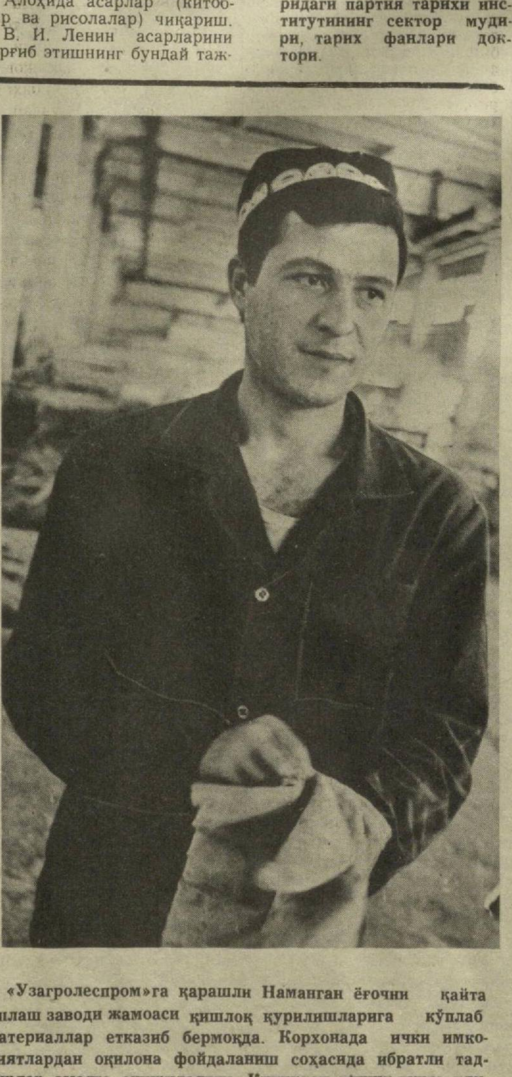

«Узагролеспром»га қарашли Наманган ёғочни қайта ишлаш заводи жамоаси қишлоқ қурилишларига кўплаб материаллар етказиб бермоқда. Корхонада ички имкониятлардан оқилона фойдаланиш соҳасида ибратли тадбирлар амалга оширилаяпти. Қипиқдан пишиқ-пухта плиталар тайёрлаш йўлга қўйилди. Ишчилар ўртасидаги ўзаро меҳнат беллашувида Зокиржон Иномов олдинги сафда бормоқда. У кунлик ва ойлик топшириқларни ҳамиша ошириб бажариб, ҳамкасбларига намуна бўлаётир. Жамоатчи мухбиримиз Э. ЙЎЛДОШЕВ олган ушбу суратда ишлаб чиқариш пешқадами З. Иномовни кўриб турибсиз.

КЕКСАЛАР ҲИММАТИ

Районимизда 350 нафардан зиёд уруш ва меҳнат ветерани яшайди. Уларнинг ҳаммаси жамоат ишларида фаол қатнашиб, ёшларни коммунистик руҳда тарбиялашга муносиб ҳисса қўшмоқда. Айниқса Норқул Хушвақтов, Дўстбек Давронов, Саттор Қодирқулов, Турсунқул Туронов ва Пардабой Қудратовнинг номларини каттаю кичик ҳурмат-эҳтиром билан тилга олади.

Саттор Қодирқулов Малиновский номли совхознинг сабзавотчилик бригадасига бошчилик қилади. У иккинчи группа уруш ногирони бўлса-да, меҳнатсеварлиги ва ташаббускорлиги билан барчага намуна. Яна бир собиқ жангчи Ўроқ Бобоев район сув хўжалиги бошқармасида участка бошлиғи вазифасида ишлайди. Зулфиқор Жайнаров эса Улуғ Ватан урушининг биринчи кунидан бошлаб Ғалабага қадар жангларда мардонавор курашганлардан. Кўксини безаб турган Шуҳрат орденлари шундан далолат. Отахонни кўпроқ мактаб ўқувчилари, Совет Армияси сафига чақирилган йигитлар даврасида учратасиз. У бўлажак жангчиларга ўз хотиралари, қуролдош дўстларининг жасоратлари ҳақида сўзлаб бераётган бўлади.

Меҳнат ветерани Маҳмуд Тўйчиев раҳбарлигида Конев номли совхозда боғдорчилик бригадаси ташкил этилган. Бултур уларнинг саъй-ҳаракатлари туфайли олти гектар ерга мевали дарахт кўчатлари экилган эди, бу йил беш гектар боғ, шунча гектар токзор барпо қилинди. Шуниси қувончлики, мазкур коллективда асосан уруш ва меҳнат ветеранлари ишлашади.

Меҳнат ветеранларидан яна бири Ўғилой Абдуллаевадир. У бошлиқ бригада аъзолари бу йил 25 гектар ерда маккажўхори етиштиришмоқчи. Куни кеча жами майдонга уруғ ташланди. Эндиликда бутун куч ва техника экинни парваришлашга сафарбар этилмоқда.

Ҳ. МИРЗАЕВ,
Жиззах область Арнасой район уруш ва меҳнат ветеранлари кенгаши раиси.

ОБЛАСТЬ ГАЗЕТАЛАРИ
САҲИФАЛАРИДА

«ХОРАЗМ ҲАҚИҚАТИ»

Белоруссиядаги ҳарбий қисмларда кўплаб хоразмлик йигитлар хизмат қилмоқдалар. Улар турли миллат вакиллари билан бир сафда ҳарбий маҳоратни эгаллашмоқда. Ватан сарҳадларини ҳимоя этишни ўрганмоқдалар. Аскар йигитларимиз ўз элдошларининг ва ота-оналарининг ишончларини оқлашаяпти. Яқинда Белоруссия ҳарбий округига борган Хоразм вилояти вакиллари бунга чуқур ишонч ҳосил қилдилар. Улар орасида турли соҳаларнинг илғорлари, ота-оналар, зиёлилар бор эди.

Учрашувлар жуда кўнгилли ўтди. Хоразмликларнинг ҳамда аскарларнинг дил сўзлари меҳру муҳаббат, ишончу садоқат, орзу-умидларнинг исботи бўлиб жаранглади.

Оддий аскар Ш. Абдуллаев маҳоратидан, чаққонлигидан ҳарбий қисм раҳбарлари мамнун. Лекин у дастлаб келган кезларда анча мушкулликларни енгишга мажбур бўлди. Айниқса, рус тилини пухта билиш учун кўпроқ ўрганишга, шу ердаги дўстларидан кўмак олишга тўғри келди. Чинакам байналмилалчилик шу ўринда катта ёрдам берди. Рус Шадрин, белорус Миронов, литвалик Шеньгалис хоразмлик сафдошига тилни ва ҳайдовчиликни ўрганишда яқиндан кўмаклашдилар. Оддий аскарлар Д. Аҳмедов, Х. Ботиров, Р. Жуманиёзов ва бошқаларнинг ҳам қисмга келгач орттирган тажриба ва билимларидан дўстлари, бошлиқлари хурсанд. Чунки улар ҳарбий маҳоратни оширишда тенгқурларига намуна.

Область партия комитети ходими Ш. Иброҳимов, область комсомол комитетининг бўлим мудири У. Исмоилов Белоруссияда хизмат қилаётган юртдошларига бугунги кунда вилоят меҳнат аҳли амалга ошираётган ишлар ҳақида батафсил гапириб бердилар. Ҳарбий округга сафар армия тўғрисидаги кўплаб «миш-мишлар» беҳудалигини кўрсатди. Бундай ўзаро алоқалар ҳарбий қисмларга ҳам, аҳолига ҳам фойдали эканлиги шубҳасиз.

«ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ»

Кейинги вақтларда қишлоқларни ободонлаштириш, кишиларнинг турмуш даражасини яхшилашга катта эътибор берилмоқда. Бу хайрли ишда Ўрта Чирчиқ районидаги хўжаликлараро механизациялашган кўчма колонна бинокорлари ҳам фаол қатнашмоқдалар. Улар жамоа хўжаликларида кўплаб иморатлар барпо этишаяпти.

Меҳнат аҳли зиммадаги масъулиятни чуқур ҳис қилиб ишламоқда. Қурилиш соҳасида қўлланиладиган усуллар тобора такомиллаштирилаяпти. Айниқса хўжалик ҳисоби яхши самара бермоқда.

Кўчма колонна бинокорлари бултур баракали меҳнат қилдилар. Жами 4 миллион сўмлик қурилиш-монтаж ишлари бажарилди. Бу режадагидан анча кўп. Шунингдек, қурувчиларнинг ўз кучлари билан қурилиш ишлари топшириғи ҳам ошириб адо этилди.

Жорий йилда юксак марралар кўзланган. Белгиланган режаларни муваффақиятли уддалаш учун социалистик мусобақа авж олдирилмоқда. Бинокорларнинг меҳнатдан моддий манфаатдорликларини ошириш тадбирлари кўрилмоқда. Айни пайтда мавжуд 6 та участка, йигирмага яқин бригада жамоалари ўртасида меҳнат беллашуви авжида. Уларда касб бўйича шахсий мусобақа ҳам йўлга қўйилган. Маъмурият зарур қурилиш материаллари ва асбоб-анжомлар билан таъминлаб турибди. Шунинг учун барча объектларда бунёдкорлик ишлари бир маромда олиб борилаяпти.

Шу кунларда қурувчилар қатор мактаблар, болалар боғчалари ва яслилар, шифохона, спорт комплекси, молхона, кўплаб уй-жойлар қурилишларида меҳнат қилмоқдалар. Уларни белгиланган муддатларда ёки барвақт фойдаланишга топшириш кўзланган. Йилнинг ўтган ойлари якунларига кўра Т. Мусабеков, В. Ким бошлиқ участкалар, О. Умрбоев, А. Тўлашбоев, Х. Насриддинов бригадалари ўзаро беллашувда пешқадам бўлишди.

«ЛЕНИН ЙЎЛИ»

(САМАРҚАНД)

Самарқанд шаҳрида музейлар кўп. Вилоят кутубхонаси ёнидаги ғиштин бино ҳам шундай масканлардан бири. Унинг пештоқидаги мармар лавҳада «Бу уйда 1925—1930 йилларда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи котиби Акмал Икромов яшаган» деган ёзув бор.

Музей 1977 йилда ташкил этилиб, Самарқанд дорилфунуни ихтиёрига берилган. Бу ерда жумҳурият партия ва ҳукумати раҳбарлари Акмал Икромов, Файзулла Хўжаев, Йўлдош Охунбобоев ҳаёти ва иш фаолиятига оид ҳужжатлар бор. Улар орасида А. Икромовнинг иш столи, сиёҳдон, фойдаланган китоблари жуда яхши сақланганлиги билан эътиборни тортади.

— Яна бир антиқа экспонат бор. Бу — А. Икромовнинг хизмат машинасидир, — дейди музей мудири Р. Азимов. — Лекин жой йўқлигидан уни кўргазмага қўя олмаяпмиз.

Музей фонди ўз-ўзидан бойигани ёки жиҳозлари осонликча йиғилгани йўқ. Дорилфунун талабаларидан иборат қидирув гуруҳи тузилди. Улар партия ва комсомол ишида фаол қатнашган кўплаб кишиларнинг ҳаётини ўрганишди ва ҳужжатлар тўплашди. Афсуски музей жуда кичик, тор. 10 мингга яқин экспонатни сақлаш учун бу ерда шароит ҳам, жой ҳам йўқ. Унинг эшикларини барча учун очиб қўйиш мумкин бўлмаяпти. Авлодлар маънавий қадриятлардан, тарихий мерослардан баҳраманд бўлишлари учун барча тадбирларни кўрмоқ керак.

* * *

Пайариқ районидаги «Партия XXII съезди» колхозида кейинги йилларда қишлоқ хўжалиги маҳсулотлари етиштириш анча кўпайди. Мавжуд имкониятлардан тўғри фойдаланиш, деҳқончилик таомилига қатъий амал қилиш шунга имкон берди. Колхозчиларнинг моддий манфаатдорликлари ортиб, ижтимоий соҳага эътибор кучайди.

Иқтисодиётнинг мустаҳкамланиши қишлоқ муаммоларини ҳал этишда муҳим омил бўлди. Аҳоли истиқомат жойларини газлаштириш, ичимли сув билан таъминлаш биринчи галдаги вазифа қилиб қўйилди. Бош режа асосида янги мактаб, болалар боғчаси, чойхона, кинотеатр, савдо дўконлари, ҳаммом қуриш учун жой ажратилди. Муҳими — одамларни қўшимча томорқа ва уй-жойли қилиш тезкорлик билан олиб борилаётир.

Бу соҳада хўжалик раҳбарлари қишлоқ оқсоқоллари билан ҳамжиҳатликда ишлашмоқда. Ҳозиргача 430 оилага 81 гектар ер тақсимлаб берилди. Кекса коммунист Файзи Ботиров, Улуғ Ватан уруши иштирокчилари Уммат Қўчқоров, Пирим Қосимов, Эрназар Бердиев, Дарҳом Аллаев, Қодир Норқулов, Одил Бухаров, Умрқул Ботиров каби отахонлар бу ишда жонкуярлик кўрсатишаяпти.

«ҚАШҚАДАРЁ ҲАҚИҚАТИ»

Косон районидаги Охунбобоев номли паррандачилик совхози ташкил этилганига 11 йил бўлаяпти. Ўтган давр мобайнида у ташкилий-хўжалик жиҳатидан бирмунча мустаҳкамланди. Паррандалар 500 мингтага етди. Ҳашар йўли билан бешта замонавий товуқхона қурилди. Ўтган йилдан бошлаб паррандабоқарларга янги тартибда ҳақ тўлаш жорий қилинди. Хўжалик ҳисоби қўлланилаётгани барчани мамнун этмоқда.

— Бу йил режа бўйича давлатга 450 тонна гўшт, 1 миллион 100 дона тухум сотиш белгиланган, — дейди бош иқтисодчи Ўктам Каримов. — Аммо ниятимиз 600 тонна гўшт, 2 миллион дона тухум топшириш. Инкубатория цехи ишлаб турибди. Бултур 789 минг жўжа очирилди. Унинг 100 минги совхозимизда қолдирилиб, қолгани қўшни хўжаликларга сотилди. Паррандабоқарларимиз ҳозиргача 150 тонна парҳез гўшт ва 200 минг донадан зиёд тухум етказиб бердилар. Дастлабки квартал топшириғи муддатидан 20 кун илгари бажарилди.

Совхозда ютуқлар билан бирга баъзи қийинчилик ва муаммолар ҳам бор. Бу ерда етиштирилган маҳсулот Қарши гўшт комбинатига топширилади. Бироқ мазкур корхонадаги ускуналар эскириб қолган. Шу боисдан хўжаликдан келтирилган гўшт биринчи эмас, балки иккинчи тоифага қабул қилинмоқда. Шунингдек совхозда ишчилар учун турар жойлар қурилмаган. Улар узоқдан қатнашмоқда. Натижада ортиқча харажатлар бўлаяпти.

Партия турмуши: съездолди ўйлари

ЭЪТИҚОД

Ҳаётимдан нолимайман. Меҳнат билан вояга етдим, яхши одамлар ёрдамида оёққа турдим, оқ-қорани эрта танидим. 3-Белоруссия фронтида 277-ўқчи дивизия 850-ўқчи полк батальонининг комсомол ташкилотчиси, райком тарғиботчиси, Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитетида инструктор, масъул ташкилотчи, Тошкент область партия комитети бўлим мудирининг ўринбосари, райком секретари, Тошкент район ижроия комитети раисининг ўринбосари вазифаларида ишладим. Ҳозирги кунда шахсий пенсионерман. Аммо ўзимни ҳамиша сафда деб биламан. Қайта қуриш меъморлари билан ёнма-ён бўлишга ҳаракат қилаяпман. Коммунист масъулияти, нуфузи, қарорлар қадри хусусида айтадиган гапларим бор

Вақтида ўртага ташланган шиор, биргаликда қабул қилинган қарор биз ўйлаган турмуш тарзини қарор топтиришда муҳим ўрин тутади. Тараққиётнинг турли босқичларида Ленин партияси давр руҳига мос шиорларни илгари суриб, халқимизни улуғ ишларга руҳлантириб келди. Биз илҳомбахш даъватлардан куч-ғайрат олиб, иқтисодиётни кўтардик, саноатни ривожлантирдик, санъат, маданиятга янги омил бахш этдик. Суронли йилларда «Ватан учун! Ғалаба учун!» «Мард ўғлон, сени Ватан чорлайди!» шиорлари баралла янгради. Жангчиларимиз даъватлардан руҳланиб душманга қирон келтирдилар.

Энди гоҳида хаёлга толаман. Негаки, ўша баҳодирларни бугунги кунга келиб аллақандай «ижрочи»ларга қиёслайдиганлар ҳам топилиб қолди. Биз ҳеч қачон соя бўлмадик, ҳамиша ғурур, қадр-қимматни, меҳр-оқибатни устун қўйдик. Ғанимлар билан муросасиз курашдик. Ватанни севиш, партия режаларини собитқадамлик билан рўёбга чиқариш эзгу ният эди. Хўш, нега энди ҳозиргидек мушкул вазиятга дуч келинди, партиянинг обрўсига путур етди, деб сўроққа тутишингиз мумкин. Хаёлан жавоб излаганимда бахтли келажак деб, ўлимларни доғда қолдирган, ўзи халққа вагон-вагон ғалла келтириб, очликдан силласи қуриб ҳаёт билан видолашаёзган марду майдонлар кўз ўнгимда гавдаланади. Темир ирода, пок виждон, мустаҳкам имон эгаси эдилар улар. Шу боис йўқдан йўндиришди, ҳар қандай шароитда ҳам топшириқни аъло даражада бажаришди. Пировард натижада партия режалари рўёбга чиқа бошлади. Палла айланиб социализм ғояси путурдан кетди, деб аюҳаннос солувчилар кўпайди. Ҳамма касал шундаки, ота-боболаримиз орзу қилган тузум имкониятларини тўла намоён эта олмадик. Социалистик ривожланиш йўлидаги ҳаракатлар маълум босқичларда депсиниб қолди. Шиорлар, қарорлар қадрсизланди, меҳр-оқибат йироқлашди, лоқайдлик кучайди, бефарқ бўла бошладик. Турғунлик йиллари деб лаънатланаётган даврда баъзилар нуфузли йиғилишларда баланд минбарлардан туриб ҳалолликка, сўз ва иш бирлигига, партия ишига содиқ бўлишга даъват этдилар. Афсуски, уларнинг ўзлари худбинлик, бойлик орттириш, сохта шуҳрат йўлига кирдилар.

Ҳаётда яхши одамлар жуда кўп. Оташин коммунистлар Сиддиқ Муҳаммаджонов, Тўлқин Алимов, Тожихон Мелибоева, Рашид Каримовлар узоқ йиллардан буён Тошкент атрофидаги хўжаликларга раҳбарлик қилиб келишмоқда. Эл дарди билан яшаш, ҳалол бўлиш, ишонч масъулиятини оқлаш улар шиори.

«Ўзбекистон» паррандачилик фабрикасининг директори Зокир Хўжаев фаолияти хусусида алоҳида тўхталмоқчиман. Пировард натижа учун кураш, ваъданинг устидан чиқиш, инсон омилига алоҳида эътибор бериш директор иш услубининг асосий мезони. Уни муҳим қарорлар қабул қилинаётганида, кейинчалик эса ижросини таъминлаш учун ташкилотчилик қилаётганида кўп бор кузатганман. Қатъиятига, ишбилармонлигига қойил қолганман. Бунинг устига камгап, камсуқум. Дастлаб иш бошлаганида аҳвол ташвишли эди. Планлар бажарилмас, моддий манфаатдорлик таъминланмаётганлиги оқибатида кадрлар қўнимсизлиги юзага келганди. Хўжаев аҳволни ўрганиб, тадбирлар белгилади. Ишчи ва хизматчилар ишбилармон, ташкилотчи раҳбарни ўзларига яқин олдилар. Барча қўлни қўлга берди. Фан ютуқлари, пудрат, илғорлар тажрибасидан унумли фойдаланилди. Натижада икки йилда аҳвол ўнгланди. Сўнгги бир йилда соф даромад 1 миллион 200 минг сўмдан ошди. Эндиликда фабрика меҳнатсеварлари йилига истеъмолчиларга 10—12 миллион сўмлик маҳсулот жўнатишмоқда.

Ғуломқодир ИСЛОМОВ,
Улуғ Ватан уруши иштирокчиси,
партия ветерани

Кошки ҳамма раҳбарлар ҳам шундай ишлашса. Афсуски, кимлардир қайта қуриш баҳонасида жумҳурият иқтисодиётига, маънавий муҳитга зиён етказмоқда. Шошма-шошарлик, чуқур ўйламай кенг миқёсли ишларга қўл уриш одамларнинг шаштини қайтармоқда. Шундай эшитганим бор: Акмал Икромов республика шаҳар ва қишлоқларини кўп кезган. У қаерда бўлмасин «У қилдик, бу қилдик» деб оғиз кўпиртирадиганлардан «пировард натижа-чи?» дея сўраркан. Шунда сўздагина ботирларнинг ким эканлиги маълум бўларкан-қўяркан. Ўзингиз ўйланг, пировард натижаси саробга айланган, қумга сингиб кетган жилғадек ном-нишонсиз кетган қарорлар қанча?! Қишлоқни социал жиҳатдан қайта қуриш, халқ маорифини ривожлантириш борасидаги режаларни олайлик. Совет ҳокимияти ўрнатилганига 70 йилдан ошибди-ю Ўзбекистондаги ҳар саккиз мактабдан биттаси авария ҳолатида. Илм масканларининг 70 фоизида болалар икки, ҳатто уч сменада ўқишаяпти. Парталар, шунингдек мактабга тааллуқли бошқа буюмлар, таълимнинг замонавий техника воситалари ҳанузгача етишмайди. Устига устак фарзандларимиз замонавий дарсликларсиз ўқиб келишмоқда. Ёшларга тарбия беришда кўпгина ўқитувчи ва тарбиячилар эътиборсизликка йўл қўйишмоқда. Бу ҳол қишлоқ мактабларида ташвишли вазиятни вужудга келтирди. Шу боисдан Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг Мурожаатномаси ҳар бир қалбда акс-садо бериши керак.

Қарор қадри, изчиллик, омма кайфиятини ҳисобга ола билишнинг аҳамияти хусусидаги фикрларни давом эттирсам. КПСС Марказий Комитетининг 1985 йил апрель пленумидан кейин қанчадан-қанча ҳужжатлар қабул қилинди. Аммо тақчиллик, ўғирлик, безорилик кучайди. Буларнинг ҳаммаси одамларнинг, ҳатто баъзи КПСС аъзоларининг келажакка бўлган ишончини сусайтирди. Ҳаётий мисол: ўтган йили мана шу Калинин районининг ўзида 1.584 оилага жами 158 гектар ер участкаси ажратилди. Бироқ район партия комитети муҳим ишнинг боришидан қаноатланмаётганлигини кўриб турибмиз. Райкомнинг бир ойча илгари ўтган пленумида деҳқонларга томорқа участкалари беришни пайсалга солаётган хўжалик раҳбарлари қаттиқ танқид қилиндилар. Бундан ташқари шахсий ёрдамчи хўжаликларни ривожлантириш ҳам кўнгилдагидек эмасди. 8.253 қишлоқ хонадонида ҳали ҳам қорамол, қўй-эчки парваришланмаяпти. Якка тартибда уй-жой қуриш учун кредит беришда чалкашликлар мавжуд. Умумдавлат аҳамиятига молик иш муваффақиятли ҳал этилиши керак. Акс ҳолда одамларда уйғона бошлаган ишончга путур етиши табиий.

Партиявий иш — ижодий иш. Таъкидлаганимдек, мақсадга эришиш учун оммага яқин бўлиш, одамлар кайфиятини билиш, уларга суяниш, хайрли ҳаракатларни қўллаб-қувватлаш муҳим. Яхши эслайман, Калинин район партия комитети ходими бўлиб ишлаган кезларимда социалистик қонунчиликни мустаҳкамлаш ва жамоат тартибини сақлашда бошланғич партия ташкилотининг вазифаси хусусидаги масала атрофлича муҳокама қилинди. Милиция, суд, прокуратура органларининг фаолияти ҳар жиҳатдан пухта ўрганилди. Камчиликлар очиб ташланди. Муҳим ишга жамоатчилик вакилларини кенг жалб этиш юзасидан аниқ тадбирлар ишлаб чиқилди. Халқ билан очиқчасига фикрлашдик. Кўпчилик бизни тушунди, қўллаб-қувватлади. Комсомол кўнгилли отрядлари, халқ дружиначилари фаолияти кучайди. Ўғирлик, безорилик ва жиноятнинг бошқа кўринишларига қарши қатъий кураш бошланди. Натижада район меҳнат аҳли тинч, осуда яшаш имкониятга эга бўлди.

Афсуски, эндиликда аҳвол бошқача тус олмоқда. Чамаси, жиноятчиликни тугатиш юзасидан амалий иш қилиш ўрнига баҳс-мунозараларга кенг ўрин бераяпмиз. Радио ва телевидение ҳамда матбуот орқали долзарб мавзуда чиқишлар қилинмоқда. Лекин кўнгилсиз ҳоллар камайиш ўрнига кўпаймоқда. Шундан кўриниб турибдики, қабул қилинаётган қарорлар қадрсизланмоқда. Эътиқод, меҳр-оқибат узоқлашмоқда. Қатъий фикр шундай: маъмурий, ҳуқуқ-тартибот органлари ижро интизомини мустаҳкамлашлари керак. Бу тоифа идораларда ҳалол, дили пок, тўғри сўз, иродали кишилар ишлаши керак. Бундай бўлмас экан мақсадга асло эришиб бўлмайди.

Ўзбекистон ССР Олий Советининг яқинда ўз ишини тугаллаган сессиясида қабул қилинган тарихий ҳужжатлар, давлатни идора қилишдаги халқчиллик кишилар қалбида ишонч, иштиёқ уйғотди, уларни енг шимариб меҳнат қилишга чорлади. Эртанги кунимиз қандай бўлади? Бу ҳар биримизнинг ҳаракатимизга, тадбиркорларигимизга ташаббускорлигимизга боғлиқ. Шу масъулиятли, ҳал қилувчи паллада ҳар қачонгидан ҳам унумли меҳнат қилиш, қайта қуришни амалий ишлар билан ёқлаш ҳар бир коммунист, меҳнаткашнинг жонажон ишидир.

Булунғур районидаги Ленин номли совхоз ишчиси Йўлдош Омонов давлатдан қарз олиб «Шарқ юлдузи» ширкатини ташкил этганига бир йилдан сал ошди. Бултур у хўжаликка 25 тонна сут топширди. Айни кунларда ўн бош сигирдан олинаётган маҳсулот тинмай кўпаймоқда.

— Режага биноан олинган қарзни 1991 йил бошларида узиб тугатишимиз керак, — дейди Й. Омонов. — Лекин ҳозирги хомчўтларимизга кўра шу йилнинг ўрталарида қарздан қутулишни чамалаяпмиз.

СУРАТДА: ширкатчи чорвадор Йўлдош Омонов ва унинг турмуш ўртоғи Муҳурой.

Т. ДАВЛАТОВ олган сурат.

«НАМАНГАННИНГ ОЛМАСИ» ТОШКЕНТДА

«Наманган наволари» — Наманган областининг Тошкентдаги маданият кунлари лирик қўшиқларга, шўх рақсларга, аскияларга, илиқ дўстона учрашувларга бой бўлди. Бу ўлка вакиллари яқинда Ўзбекистон пойтахтида бўлган хоразмликлар эстафетасини давом эттириб, бу ерга ўзларининг энг ёрқин истеъдодларини олиб келдилар. Наманганлик артистларнинг Муқимий номли театрда кўрсатилган «Бу телба олам» спектакли катта олқишларга сазовор бўлди. Саноат корхоналари ва олий ўқув юртларида бўлган учрашувлар самарали ўтди. Наманганликлар ва тошкентликларнинг биргаликдаги театрлаштирилган томошаларини уюштиришга келишиб олинди. Бу ранг-баранг санъатлар кўриги Навоий номли театрда ўтган катта концерт билан якунланди.

— Ўзбекистон областлари халқ ижодиёти кўрикларини республика пойтахтида тиклаш ғоясини қайта қуришнинг ҳозирги шароити учун муҳим, деб ҳисоблаймиз — барча регионлар вакиллари жалб этилган кенг миқёсли бундай программа илгари ҳам ўтказилганини мен сира эслолмайман, — деди Наманган область партия комитетининг биринчи секретари Б. Алламуродов. — Бу, истеъдодларни илҳомлантиради, айтиш мумкинки, ҳатто яхшироқ бадиий даражаларга кўтаради, янги ғоялар билан бойитади. Одамлар фақат мулоқотдагина бир-бирларини яхшироқ билиб олишлари ва тушунишлари, ҳозирги янгиланиш даври билан, боғлиқ ташвишларнинг умумийлигини чуқурроқ англаб етишлари мумкин. Бизнинг мазкур ташрифимиз — ҳам ғалаба байрамининг 45 йиллиги арафасидаги ижодий ҳисобот, ҳам ёш юртдошларимизга яқинда улар ҳузурига маданий программалар билан тез-тез келиб туриш тўғрисида берган ваъдамизнинг бажарилишидир.

Катта концерт эса ўзига хос жозибали тарзда ўтди. Унинг бошланиши ҳам одатдагидек бўлмади: бу ерда фахрий ҳайъатдан, тантанали маърузадан воз кечилди. Тошкент шаҳар ижроия комитетининг раиси Ш. Р. Шоабдураҳимов билан СССР халқ артисти Наби Раҳимовнинг қутлов сўзларидан кейиноқ саҳна гулларга тўлиб кетди ва «Наманган тановари» куйи жўрлигида раққосалар чиқишди. Деярли уч соат давом этган бу тамошани Наманган ўлкаси халқ санъатининг чаманзорларидан терилган гулдастага қиёслаш мумкин. Бу ерда областдаги барча ўн бир районнинг қўшиқ ва рақслари, ғазал ва мусиқаси, аския ва катта ашуласи гўё сеҳрли нақшдагидек уйғунлашиб кетди.

Режиссёр Карим Йўлдошев тайёрлаган «Ҳосил байрами» концертнинг тантанавор якуни бўлди. Поп райони тайёрлаган сўнгги томоша истеъдодларнинг бутун хилма-хиллигини ўз ичига олди — халқни сайилга чақирувчи, қулоқларни қоматга келтирадиган карнай садолари ва доирачилар тақа-туми, ёғоч оёқли масхарабозлар, мақомчилар, аскиячилар, саҳнага Наманган заминининг саҳий туҳфаларини олиб чиққан гўзал раққосалар ҳаммани ром этди. Албатта, ўлканинг «ўз» қўшиғи бўлиб қолган машҳур «Наманганнинг олмаси» ижро этилди.

Кечада Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари Ж. Ҳ. Ҳамидов, Ўзбекистон ССР Министрлар Совети раисининг ўринбосари Ў. Р. Умарбеков, Тошкент шаҳар партия комитетининг биринчи секретари А. И. Фозилбеков иштирок этдилар.

(ЎзТАГ).

ОНА-ВАТАН БЎЙЛАБ

КАЛИНИН. Бу ерда бошланган скрипкачилар ва виолончелчилар конкурсида 12 ёшдан 19 ёшгача бўлган ёшлар иштирок этмоқда. Ўн кун давом этадиган уч даврали кўрикнинг мақсади — чекка жойларда яшовчи энг иқтидорли ёш созандаларни аниқлашдан иборатдир. Конкурсда Волга бўйидаги Калининдан то Астраханғача бўлган шаҳарлардан, шунингдек Мурманск, Калуга ва Пензидан келган ижрочилар қатнашмоқда.

* * *

КИРСАНОВ (Тамбов области). Кирсанов авторемонт заводи ишчилари турар жой микрорайонида бунёд этган энг оддий очиқ спорт комплекси катта ҳаражатни талаб қилмади. Қаровсиз ялангликда югуриш йўлкалари ва ўйин майдончалари барпо этиш учун ярим минг кишилик коллективга атиги бир неча шанбалик етарли бўлди.

* * *

ХАРЬКОВ. Узоқ йиллар мобайнида фақат СССР Мудофаа министрлигининг буюртмаларини бажариб келган В. А. Малишев номли Харьков транспорт машинасозлиги заводи қандолатчилик саноати учун хамир ёйиш машиналари ишлаб чиқаришни ўзлаштирди. Янгилик жаҳондаги энг яхши намуналардан қолишмайди.

* * *

АШХОБОД. Туркманистон жанубидаги хўжаликлар деҳқонлари чигит экишни тамомладилар. Ижарачилар қисқа муддатда юз минг гектардан кўпроқ ерга чигит экиб бўлдилар. Майдонларнинг аксарият қисмида тароқсимон экиш усулидан фойдаланилди. Бундай усул ғўзанинг эрта ва бир текисда униб чиқишига ёрдам беради.

* * *

ЛЕНИНГРАД. «Жаҳон китоб маданиятида инжил» кўргазмасининг экспонатлари ёрдамида IV асрдаги кўҳна қўлёзма жилдлардан тортиб, Русия чўқинтирилганидан минг йил кейин чиқарилган китобларгача кўриш мумкин. Бу кўргазма М. Е. Салтиков-Щедрин номли давлат оммавий кутубхонасида очилди. Бу ерда тўпланган ноёб китобларнинг кўпчилиги жаҳонда бир ёки икки нусхадагина холос.

(ТАСС).

АГРОСАНОАТ: етилган муаммо

ПИЛЛАЧИЛИК ИСТИҚБОЛИ

Республика инкубаторийларида ипак қурти уруғини жонлантириш бошланди. Ипак қуртини боқишда бевосита иштирок этадиган одамлар учун, афсуски, янги мавсум бундан олдинги ўнлаб мавсумлардан ҳеч фарқ қилмайди. Бу аҳвол тармоқни ривожлантиришга тўсқинлик қилаётган муаммоларни яна бир бор тилга олишга мажбур қилмоқда. Бу муаммолар шу қадар чигаллашиб кетганки, ҳозир уларни қандай ҳал этишни тушуниб олиш ҳам қийин.

Пиллачиликнинг аҳволи жиддий ташвиш туғдирмоқда. «Нега ташвиш туғдираркан, республика ҳар йили ўттиз минг тоннадан кўп пилла етиштираяпти. Ахир бу бутун мамлакатда етиштириладиган пилланинг 60 фоизига тенг. Бунинг нимаси ташвишли?» деб эътироз билдиришлари мумкин.

Аммо ялпи кўрсаткичларга маҳлиё бўлишдан қутулиш пайти келди. Иқтисодий жиҳатларини кун тартибига қўйиб, ҳисоб-китоб қиладиган вақт етди, ахир. Иқтисодий жиҳатлар эса пиллачилик ўзини зўр-базўр оқлаётганини яққол кўрсатиб турибди: чунки тармоқнинг рентабелли даражаси 2—3 фоиздан ошмайди.

Бир ярим минг йил муқаддам Ўрта Осиёда ана шу тармоққа асос солган дастлабки пиллачилар бундай аҳволни кўрганларида ҳайратдан ёқа ушлаган бўлур эдилар. Аждодларимиз эмас, Япония, Хитой ёки Ҳиндистондаги замондошларимиз ҳам ҳайратга тушишлари мумкин. Пилла ҳақиқий олтиннинг ўзи.

Шундай экан, тармоқ катта фойда беришига нима халақит қилмоқда?

— Аввало харид нархларининг ғоят арзонлиги жуда ҳалақит бермоқда, дейди ишонч билан «Ипак» илмий-ишлаб чиқариш бирлашмасининг бош директори В. Я. Янов.

Ҳақиқатан ҳам республика пиллачилари кўп йиллар давомида етиштирган ҳар бир килограмм пилла учун 4 сўмдан пул олдилар. Ҳолбуки, айни пайтда бошқа республикаларда пилла нархи бир неча юз фоиз қиммат эди. Бу йил пилланинг планда белгиланган нархи — ҳар килограмми учун 7 сўм. Келгуси беш йиллик бошидан бу нарх 19 сўм 20 тийинга кўтарилади. Бу ўртача нархдир. Сара пилланинг нархи ҳар килограммига 26 сўмга яқинлашади.

Бу, албатта, пиллачилар учун муҳим рағбат бўлади. Бир қути қурт уруғини боққан оила 70 килограммгача пилла олиши, яъни мавсумда 1,5 минг сўмгача даромад қилиши мумкин.

Иккинчи муаммо — ишнинг мавсумийлиги бўлиб, уни ҳал қилмай туриб, тармоқ рентабеллигини юксалтириб бўлмайди. Бундан минг йиллар олдин бўлгани каби ҳозир ҳам ипак қурти ҳар йили икки ой давомида баҳорда боқилади. Ҳолбуки, тут баргидан сентябргача фойдаланиш мумкин. Бинобарин озуқа бор. Агар озуқа мавжуд бўлса, нима учун пиллачилар ана шу имкониятдан фойдаланишмайди?

Илгари бу ипак қуртининг биологик хусусияти билан боғлиқ эди. Яъни уруғлик оталантирилгандан сўнг учинчи куни у эмбрионал диапауза деб аталган ҳолатга тушади. Табиат бу билан ипак қуртини ноқулай ташқи шароит таъсиридан асрайди. Бу ҳолат уч кун давом этади ва келгуси йил баҳорида тугайди.

Ипак қурти генларидаги диапауза ҳолатини одамлар бекор қилишга қодир эмаслар, албатта. Лекин Ўрта Осиё ипакчилик илмий тадқиқот институтида ёзда ҳам, кузда ҳам, яъни ипак қурти учун озуқа базаси мавжуд вақтда жонлантириш технологияси ишлаб чиқилди. Бунинг устига ёзда жонлантирилган уруғ баҳордагига нисбатан учдан бир баравар кўп ҳосил беради.

Бу йил республикада 27 минг 850 тонна пилла етиштириш режалаштирилган. Ўз-ўзидан равшанки, ипак қурти фақат баҳорда боқилади. Ўрта Осиё ипакчилик илмий тадқиқот институти бўлимининг мудири, қишлоқ хўжалик фанлари номзоди А. И. Хахановнинг фикрича, агар бу иш ёзда ҳам давом эттирилса, пилла етиштириш камида учдан бир баравар кўпайиши керак.

Бунга нима халақит берадиди? Шу ўринда пиллачиларнинг эскича фикрлаши устун келмоқда. Июль ойида қурт боқиш жуда ғалати туюлади. Ҳолбуки, ҳозир бутун дунёда кўп марта қурт боқиш кенг қўлланилмоқда.

Бунга тўсқинлик қилаётган сабаблар орасида сунъий иқлим вужудга келтириладиган замонавий қуртхоналар йўқлигини айтишади. Гап шундаки, ёздаги жазирама ипак қуртига ёмон таъсир қилади. Аммо, маълумки, баҳорда ҳам деҳқонлар қуртни ўз уйларида боқишади. Нима учун бу ишни ёзда, одамлар ҳовлига чиқиб ётадиган пайтда бажариш мумкин эмас? Ахир гуваладан қурилган уйларнинг деворлари ипак қурти учун за-рур ҳароратни таъминлай оладику.

Яна бир эътироз — озуқанинг йўқлиги. Бунга ажабланманг, озуқанинг етишмаслиги — тут баргининг йўқлиги эмас, балки тут баргидан қурт боқиш учун фойдаланиб бўлмаслигидир. Тут дарахтлари асосан пахта экиладиган пайкалларнинг уватларига жойлашган. Пахтакорлар ҳам, сабзавоткорлар ҳам ёз ойларида экинларга зараркунандаларга қарши заҳарли дориларни сепадилар. Шубҳасиз, заҳарли моддаларнинг бир қисми тутларга тушади. Шундан кейин бундай тутларнинг баргидан фойдаланиш ипак қуртини қириб ташлаш демакдир.

Бу аҳволдан чиқишнинг битта йўли бор, у ҳам бўлса, тутзорлар барпо этишдир, дейди А. И. Хаханов. Ана шундай тутзорларни пахта ҳам, бошқа экинлар ҳам экилмайдиган тоғ ёнбағирларида барпо этиш керак. Аммо бу қимматга тушиши табиий. Лекин қўшимча равишда етиштирилган пилла ҳамма харажатларни тезда қоплайди.

Ҳозир эса кўпгина районларда бунга қарама-қарши йўлдан боришмоқда: тут дарахтларини кесиб ташлашяпти. Айниқса Тошкент области пиллачиликнинг озуқа базасини йўқ қилиб ташлашда «намуна» бўлмоқда. Тутзорларга болта кўтариб киришмоқда. Бу эса ичкиликбозликка қарши машъум кампанияни эслатяпти, ўшанда ҳам токзорларга бульдозерлар солиб юборилган эди. Пиллачиликда ҳам ўша аҳвол такрорланмасмикин?

Тутзорлар барпо этиш ва бошқа ишлар учун кўп пул талаб қилинади, албатта. Бу пулни қаердан олиш мумкин? «Олиш» дегани нимаси? Пиллачилик ўзини ўзи оқлаши лозим. «Ипак» илмий-ишлаб чиқариш бирлашмаси бош директорининг гапларига қараганда тармоқ ҳозир республикага салкам 250 миллион сўм пул бермоқда. Агар такрорий қурт боқиш жорий этилса, бу пул анча кўпаяди. Ана шу пулнинг бир қисмини пиллачиликни ривожлантириш учун сарфлаш мумкин бўлади.

Ва ниҳоят, мутахассисларнинг айтишларича, пиллачиликни ривожлантиришга пахта якка ҳокимлиги тўсқинлик қилмоқда. Ёзда бутун ишчи кучи ғўза парваришига сафарбар этилади. Аммо биринчидан, пахтачиликда ёзда ишчи кучи сабзавотчиликка нисбатан камроқ талаб қилинади. Бунинг устига сабзавот экиладиган майдонлар аста-секин кўпайтирилмоқда. Иккинчидан, ипак қуртини боқиш билан уй бекалари, ёш болалар шуғулланишлари мумкин. Чунки пиллачиликда «оила пудрати» тушунчаси кўпдан маълум.

Умуман ҳамма сабабларни бартараф этиш мумкин. Республика ҳеч бўлмаганда ипак қуртини икки марта боқишни йўлга қўйиб катта самара олиши мумкин. Ҳозирги вақтда энг муҳими тармоқни ривожлантириш йўл-йўриқларини белгилаб олишдир. Агар шундай қилмасак, кам деганда бир жойда депсиниб тураверишга мажбур бўлиб қоламиз.

Ю. БОНДАРЕНКО,
ЎзТАГ мухбири.

ХУШХАБАРЛАР

КОМСОМОЛ

Район маркази — Наврўз посёлкасида ободонлаштириш ва кўчат ўтказиш ишлари қизғин давом этмоқда. Шу кунга қадар 8.000 минг тупдан зиёд турфа хил мевали ва манзарали дарахт ниҳоллари ўтказилди. Бунда район уй-жой коммунал хўжалигининг Худойберди Бегматов, Бердимурод Шамсиев, Абдурасул Қудратов каби ишчилари кўпчиликка намуна бўлишаётир.

Райондаги «Коммунизм» колхози соҳибкорлари ҳам жорий йилда жами 5 гектар майдонда янги узумзор барпо этишни мақсад қилиб қўйишган. Янги боққа олма, ўрик, шафтоли каби мевали дарахт кўчатлари ўтқазилмоқда.

А. НОРҚУЛОВ.

БАХМАЛ

Район сабзавоткорлари кўкламнинг қуёшли кунларидан самарали фойдаланишиб, дала ишларини авж олдиришаётир. Шу кунгача «Гулбулоқ» совхози ноз-неъмат бунёдкорлари бир гектар, «Партия XXIII съезди» совхози деҳқонлари 7 гектар ерга ош лавлаги уруғи қададилар. «Рассвет», «Партия XXIII съезди» совхозлари ва Мичурин номли ширкатчилар бирлашмаси ноз-наъмат бунёдкорлари эса 2 гектар майдонга саримсоқ пиёз экган эдилар. Ана шу экинлар қатор ораларига биринчи ишлов бериш тугалланди.

А. ЭРГАШЕВ.

«Қишлоқ ҳақиқати»да босилгандан сўнг

ОЙНИ ЭТАК БИЛАН ЁПИБ БЎЛМАЙДИ

Биз, студентлар бошқа нашрлар қатори «Қишлоқ ҳақиқати» газетасини ҳам мунтазам равишда ўқиб борамиз. Айниқса, 1990 йилнинг 17 январь сонида босилган «Панадан отилган ўқ» сарлавҳали мақола бизда катта таассурот қолдирди. Ётоқхонамизда қизғин баҳс ва мунозараларга сабаб бўлди.

Мамлакатимизда ошкоралик ва қайта қуриш ўз кучини кўрсатаётганлиги бор гап. Аммо айрим жойларда деярли ҳеч қандай ўзгаришлар сезилмаётганлигидан ҳам кўз юмиб бўлмайди. Қўрғонтепалик Акбарали Ҳайдаров бир гуруҳ кимсаларнинг панадан отилган ўқига дучор бўлганлигини ўқиб ниҳоятда ранжидик. Очиғи, район раҳбарлари бир коммунист тақдирига шунчалик бефарқ қарашганига ишонгимиз келмади. Наҳотки, Акбарали аканинг обрўсини тўкиш учун ҳар қандай ғирромликлардан тоймайдиган кимсаларнинг жиловини тортиб қўйиш шу ердаги масъул ўртоқларнинг қўлидан келмаса?!

Мактубимиз охирида Акбарали акага ўхшаш камтар инсонларнинг оёғига болта ураётган ғаламисларга шуни эслатиб қўймоқчимиз. «Ойни этак билан ёпиб бўлмайди», вақти келиб, албатта, адолат ноҳақлик устидан ғалаба қилади. Сизларнинг ҳозирчалик эришган ютуғингиз эса дарё устига қўйилган чирик кўприкка ўхшайди. Шундай тошқин келадики, кўпригингиздан ном-нишон ҳам қолмайди. Буни унутманг!

О. КАМОЛОВА,
Тошкент давлат дорилфунунининг талабаси.

* * *

Очиғи, редакцияга юқоридагига ўхшаш ўнлаб мактублар келди. Уларнинг ҳаммаси газетхоннинг виждон амри, қалб қўри билан ёзилганлигига шубҳа йўқ. Республикамизнинг турли бурчакларидан келган мактублар кишини ўйга толдиради. Уларнинг ҳаммасида ҳақиқат албатта ғалаба қилишига ишонч билдирилган. Шу боис биз юқорида ана шу хатлардан бирини эълон қилишни лозим топдик. Яқинда эса редакция Анджон область матлубот жамиятлари уюшмасидан жавоб олди.

«Қишлоқ ҳақиқати» газетасининг 1990 йил 17 январь сонида босилган «Панадан отилган ўқ» сарлавҳали мақола юзасидан текшириш ўтказилди. Унда келтирилган фактлар асосан тасдиқланди. Текширув якуни область матлубот жамияти уюшмасининг шу йил 27 мартда бўлиб ўтган кенгайтирилган правление йиғилишида атрофлича муҳокама қилинди.

Савай қишлоқ матлубот жамияти фаолияти устидан назоратни бўшаштириб юборганлиги, аризани кўришда сансалорликка йўл қўйганлиги учун Қўрғонтепа район матлубот жамияти раиси Ш. Отахоновга ҳайфсан эълон қилинди. Кооператив мулкининг талон-торож бўлишига йўл қўйганлиги ҳамда район умумий овқатланиш тармоқлари иши устидан назоратни сусайтириб юборганлиги учун умумий овқатланиш тармоқлари директори Қ. Мамадалиевга қаттиқ ҳайфсан берилди. Талон-торожлик далили юзасидан ҳуқуқ-тартибот органлари текшириш ўтказмоқда.

Область матлубот жамиятлари уюшмаси правлениеси 1990 йилнинг 1 апрелигача Савай қишлоқ матлубот жамияти раислигига А. Ҳайдаров, Н. Неъматжонов номзодларини қўйган ҳолда пайчиларнинг умумий сайлов йиғилишини ўтказиш ва ёпиқ овоз бериш йўли билан уни ҳал этишни район матлубот жамиятига тавсия этди.

А. ЭРҒАШЕВ,
Андижон область матлубот жамиятлари уюшмаси правлениеси раиси.

* * *

РЕДАКЦИЯДАН. Ҳурматли газетхонлар, мана ниҳоят ҳақиқат қарор топди. А. Эргашев имзоси билан олинган жавобдан тўла қаноат ҳосил қилгандирсиз. Редакция ҳам шу фикрда. Масала правление йиғилишида чуқур муҳокама қилинган ҳамда унга тўғри муносабатда бўлинган. Бироқ бизни бошқа нарса ташвишлантиради. Чунки бугун 20 апрель. Шу пайтгача Акбарали Ҳайдаров тақдири нима бўлганлиги ҳақида ҳеч қандай маълумот йўқ. Наҳотки бу сафар ҳам район матлубот жамияти юқори ташкилотнинг кўрсатмасини бажармаган бўлса. Ўйлаймизки, Андижон область матлубот жамиятлари уюшмаси правлениеси бу ишни янада қаттиқроқ назоратга олади ҳамда натижасини редакцияга ва газетхонларга хабар қилади.

Обидалар—бебаҳо мерос

АЖДОДЛАР НИДОСИ

Фарғона қадимдан миришкор бободеҳқонлар юрти ҳисобланади. Олтин водийда деҳқончиликнинг пайдо бўлиши ва у қандай йўлни босиб ўтгани кўпчиликни қизиқтириши табиий.

Археолог олимларимизнинг маълумотларига кўра, водийда сўнгги бронза даври ёки милоддан аввалги X-VII асрлардан бундан (3000—2700 йил муқаддам) деҳқончилик билан шуғуллана бошланган. Ҳозирги кунда Фарғона водийсида зироатчиликка тааллуқли 80 дан ортиқ қадимги ёдгорликлар аниқланган. Улардан йириклари Далварзинтепа (Андижон вилояти Ойим қишлоғи яқинида), Буонамозор (Чуст шаҳри яқинида) ҳисобланади. Деҳқончилик сунъий суғориш усулларига асосланган. Чунки ўша даврга оид ёдгорликлардан арпа, тариқ, нўхат қолдиқлари топилган. Мутахассислар фикрига кўра, юқорида тилга олинган экинлар Фарғона иқлими шароитида фақат суғориш орқали етиштирилиши мумкин. Шу боис чустлик деҳқончилик қабилалари дарё, сой, булоқлар бўйига жойлашганлар. Булардан ташқари тош ва бронзадан ясалган ўроқлар, тош ёрғучоқлар ва қишлоқ хўжалиги маҳсулотлари сақлашда ишлатилган ўра-омборлар ҳам деҳқончилик қадимги фарғоналиклар ҳаётида салмоқли ўрин олганини кўрсатади.

Кейинги пайтларда археологик илм аҳли ўртасида қадим Чуст деҳқонлари омоч билан ер ҳайдашган, деган фикрлар ҳам айтилмоқда. Сабаб, Далварзинтепа (майдони 24 гектар). Чуст (4 гектар) каби йирик аҳоли пунктларининг қадимда дон маҳсулотларига эҳтиёжи фақат суғоришга асосланган деҳқончилик йўли билан қондирилиши мумкин бўлган. Тадқиқотларга кўра, 100 киши 1 гектар ерда истиқомат қилган. Ленинградлик олим Ю. А. Заднепровский Фарғона шароитини ҳисобга олган ҳолда 24 гектарли Далварзинтепада ўртача 2000—2100 киши яшаган, деган фикрга келган.

Археологлар деҳқончилигимиз кўҳна илдизларини исботловчи яна бир неча топилмани аниқладилар. Соймалитош сойи бўйида қоя тошларга ўйиб ишланган расмлар орасида омоч билан ер ҳайдаётган деҳқон тасвири бор. Бу расмларга 2500—3000 йил бўлган. Сўх қишлоғи яқинидан ҳам худди шундай расм топилган. Улар аждодларимизнинг юксак деҳқончилик маданиятидан далолат беради.

Деҳқончилик ана шундай ютуқларга эга экан, хўш, чорва маҳсулотларига эҳтиёж қандай қопланган? Бу саволга ёдгорликларни қазиб ўрганиш пайтида топилган ҳайвон суякларини текшириш натижалари жавоб беради. Уларни ўрганувчи мутахассислар фикрича, қадимги Чуст деҳқонларида от, сигир, қўй, эчки каби ҳайвонлар кўп бўлган.

Санаб ўтилган ҳайвонлардан нафақат ишчи кучи ва транспорт воситаси, балки озиқ-овқат маҳсулоти сифатида ҳам кенг фойдаланилган. Гўшт маҳсулотларига бўлган эҳтиёж ёввойи жониворларни тутиш ва балиқ овлаш ҳисобига ҳам тўлдирилган.

Фарғона водийси қадимги деҳқонлари тарихида эрадан аввалги VI ва эрамизнинг V-VII асрлари муҳим ўрин тутади. Аҳоли сонининг кўпайиши унинг қишлоқ хўжалиги маҳсулотларига талабини кучайтирди. Оқибатда янги ерлар ўзлаштирила бошланди. Археологик ва ёзма манбаларнинг гувоҳлик беришича, Фарғона бу даврга келиб юксак ривожланган деҳқончилик ўлкаси бўлган. Буғдой, арпа, тариқ, шоли етиштирилган, узумзорлар ва мевазор боғлар кокил ёйган. Чорва учун ем-хашак етиштирилган. Хитойлик машҳур сайёҳ ва элчи Чжан Цяннинг таъкидлашича, Фарғона ўзининг ажойиб виноси ва тулпорлари билан машҳур бўлган. Улар Хитойга олиб кетилган.

Деҳқончилик маҳсулотлари қолдиғининг ўзига хос хазинахонаси 1988 йили Наманган вилояти Поп шаҳри яқинидаги Мунчоқтепада топилди.

Аждодларимиз ўз урф-одатларига кўра вафот этган қавм-қариндошларини махсус жиҳозланган ер ости сағаналарига уст-бошлари, қурол-яроғлари, емиш-ичишлари ва меҳнат қуроллари билан дафн этишган. Сағаналарга марҳумлар билан қўйилган анжомлар яхши сақланган. Уларнинг баъзилари худди куни кеча тайёрлангандай. Бу тайёр этнографик манба, археология фанида ноёб топилмадир. Мунчоқтепа топилмалари қадим Фарғонада ипакчилик ва пахтачилик тарихига доир қизиқарли маълумотлар беради. Чунки бу ердан ипак ва пахтадан тайёрланган кўплаб матолар топилди. Айниқса ипакдан тўқилган материаллар кўп, аёл кўйлагининг икки хил тикилишига ҳозир ҳар қандай чевар ҳавас қилиши мумкин. Бир неча уч чаноқли очилмаган кўсакларнинг топилиши Фарғона пахтачилиги кўҳна илдизларга эга эканлигини кўрсатади.

Пахта ва ипакдан тайёрланган матоларнинг кўп учраши эрамизнинг V-VI асрларидаёқ Фарғона водийсида бу соҳа анча ривожланганидан далолатдир. Булардан ташқари марҳумлар ёнига озиқ-овқат (гўшт, ҳар хил таомлар) ва мевалар қўйилган экан. Шунинг учун жуда кўп ўсимлик уруғлари, мева данаклари тўпланди. Улар орасида ўрик, шафтоли, гилос, хандон писта, ёнғоқ, хурмо, олича, ер ёнғоқлар бор. Бу ота-боболаримиз дастурхони бундан бир ярим минг йил олдин ҳам тўкин бўлганидан далолат. Фақат шуни таъкидлаймизки, аждодларимиз ўз эҳтиёжларини ҳисобга олиб, ипакни ҳам, пахтани ҳам меъёрида етиштирганлар. Шу билан бирга ўзлари учун зарур мева-чевалар етарли бўлган. Мунчоқтепадан чиққан деҳқончилигимиз учун ноёб топилмалар мутахассислар томонидан чуқур ўрганилади ва аждодларимиз маданиятида янги саҳифалар очади.

Хўш, ёдгорликларни сақлаш қандай? Деҳқончилик ривожланиши, саноат тараққиёти ва аҳолининг кўпайиши водий шароитида ҳар бир метр ерни ҳисобга олишга мажбур этмоқда. Пахта яккаҳокимлиги дард устига чипқон бўлди. Планни бажариш учун ҳамма нарсага тайёр бир гуруҳ шуҳратпарастлар пахта деб кўпгина археологик ёдгорликларни бузиб юбордилар. Водий вилоятларида ёдгорликларнинг сақланиши ачинарли аҳволда. Озгина ер ўзлаштириш ёки томорқа қилиш баҳонаси билан минг йиллик тарихимизга оид ноёб тепаликлар: эски қишлоқ, шаҳарларнинг қолдиқлари, қабристонлар бузиб ташланди. Оламшумул Далварзин, Мунчоқтепа, Эйлатон, Қува каби ёдгорликлар ташландиқ ҳолда ётибди. Маҳаллий, республика газеталари бу тўғрисида бир неча бор бонг урдилар. Лекин ҳамон аҳвол «эски ҳамом — эски тос» қабилида. Лоқайдлигимиз оқибатида бундай ёвузликлар ҳозирги кунда ҳам давом этмоқда. Юқорида тилга олинган Поп топилмалари ўтмиш маданиятимиз тарихида муҳим янгилик бўлди. Чет элдаги кўпгина олимлар ушбу топилмаларга катта қизиқиш билан қарайдилар. Уларни сақлаш ва таъмирлаш учун ўз маслаҳатларини, хизматларини таклиф этдилар. Аммо бизлар ўтган йили ёдгорлик атрофида бир эмас, икки ғишт заводини бемалол тикладик.

Шунинг учунми, 1989 йили Буюк ипак йўли бўйлаб уюштирилган халқаро экспедицияда қатнашган чет эллик олимларни Мунчоқтепага олиб боролмадик. Жонкуярларнинг вилоят газетасида «ғиштга айланаётган тарих»имиз тўғрисида бир неча бор чиқишлари — куюниб ёзишлари ҳам зое кетди. «Кровля» кооперативи (раиси У. Имомназаров) эса баъзи кишилар ҳомийлигида ғишт чиқариш ишларини бемалол, ҳеч нарса кўрмагандай давом эттирмоқда. Кооператив раҳбарларига ёдгорлик яқинида ғишт заводининг ишлаши нотўғри, бу эртами-кечми Мунчоқтепага зарар етказишини тушунтиришимиз фойдасиз бўлаяпти. Шундан сўнг археология институти илмий кенгаши томонидан Ўзбекистон ССР Фанлар академияси президентига аҳволни баён этиб, махсус хат ёзилди. У ердан Ўзбекистон ССР Министрлар Советига ёрдам беришларини сўраб, мурожаат қилинди. Қаранг, Министрлар Совети ўша хатни Маданият министрлигига, ўз навбатида бу министрлик ёдгорликларни сақлаш ва таъмирлаш бош бошқармасига, охирги ташкилот эса ёдгорликларни сақлаш бўлимига юборди. Бу бўлим, ниҳоят, Наманган вилояти ижроия комитетига мурожаат —хат йўллади. Мана сизга қайта қуришга муносабат, буйруқбозлик бошқариш поғоналари...

Натижа нима бўлди? Ижроия комитет раисининг муовини ғишт заводининг қурилиши давом этишини айтди. Воажаб, кооператив раиси У. Имомоназаровнинг гапларини ҳокимият вакилидан қайта эшитдик. Бу жавоб энди расмий, вилоят ҳокимияти муҳри билан тасдиқланган. Хуллас, ноёб ёдгорликни сақлаш борасидаги икки йиллик кураш ғишт заводи қурилишини давом эттириш билан тугади. Айрим раҳбарларимизга фақат ғишт керакка ўшайди. Уларнинг халқнинг ўтмиш тарихи билан нима ишлари бор? Ўтмишимизга яна бир бор тош отдик. У бизга нима билан жавоб бераркин? Ачинарлиси шуки, ёдгорликларни сақлаш тўғрисида давлат қонуни бор. Лекин уни хоҳлаганларича бузишаяпти. Ўзлари қонун чиқариб, ўзлари инкор этмоқдалар. Ёдгорликларни сақлаш ва таъмирлаш борасида Болтиқбўйи ва Кавказорти республикаларидан ибрат олишимиз керак. Уларда қонунга мувофиқ бузилган ёдгорликларнинг ҳар квадрат метрига катта жарима солинади. Тепани бузмоқчи бўлган ёки бузиб ташлаган раҳбарни ўша қонун «чақиб» олади. Жумҳуриятимизда ҳозирча ана шундай таъсир кучига эга бўлган қонун йўқ. Энди охирги умидимиз янги сайланган жумҳурият Олий кенгаши депутатларидан. Улар ўртасида ҳақиқий халқ хизматкори бўла оладиган кишилар кўплиги бизни қувонтиради. Парламентимизда кучли депутатлар корпуси бўлишига ишонамиз. Аминмизки, улар яқин орада ёдгорликларни сақлаш тўғрисидаги қонунни қайта кўриб чиқадилар ва бу борада ўз сўзларини айтадилар. Чунки ўтмиш ёдгорликларимиз ночор аҳволда ва биздан ёрдам кутмоқда. Улардан «ёрдам беринг, бизни авайлаб асранг» деган мунгли садо келмоқда. Бу минг йиллар олдин яшаб ўтган аждодларимизнинг ҳам нидоси. Шунинг учун ўз ўлкаси тарихига қизиқувчи ва уни ҳурмат этувчи ҳар бир киши қўлидан келган барча ишларни қилиши керак. Токи ҳеч бир археология ёдгорлиги бузилиб кетмасин. Уларни кўз қорачиғидек асраш бизларнинг келажак авлод олдидаги муқаддас бурчимиздир.

Б. МАТБОБОЕВ,
Ўзбекистон ССР Фанлар академияси археология институти катта илмий ходими, тарих фанлари номзоди.

Л. ЖУКОВА,
жумҳурият тарих ва маданият ёдгорликларини муҳофаза қилиш жамияти илмий маслаҳатчиси.

СПОРТ АХБОРОТИ

ФУТБОЛ

Бугун биринчи лигада тўртинчи тур учрашувлари ўтказилади. «Пахтакор» ўз майдонида Запорожьенинг «Металлург» командасини қабул қилади. Эслатиб ўтамиз: украин футболчилари ўтган турда Олмаотада маҳаллий «Қайрат» коллективини 2:0 ҳисобида мағлубиятга учратиб, пешқадамликни қўлга киритдилар. Улар ҳисобида олти имкониятдан шунча очко бор.

ЎЙИНЛАР ЖАДВАЛИ

	Ў	Т	О
«Металлург»	3	6-0	6
«Геолог»	3	3-0	5
«Нефтчи»	4	5-2	5
«Шинник»	3	4-1	4
«Ростсельмаш»	3	5-5	3
«Пахтакор»	3	4-4	3
«Динамо» Ст	3	2-3	3
«Қайрат»	3	1-2	3
«Таврия»	4	1-2	3
«Тирас»	4	3-6	3
«Котайк»	1	3-0	2
«Локомотив» М.	1	3-0	2
«Факел»	2	3-2	2
«Кубань»	3	1-6	2
«Зенит»	3	1-2	2
«Нистру»	3	3-6	2
«Спартак»	1	1-1	1
«Кузбасс»	2	0-1	1
«Динамо» Сх	1	0-2	0
«Локомотив» Г	2	0-4	0

ЧИМ ХОККЕЙИ

Эркаклар ўртасидаги мамлакат биринчилигининг (олий лига) илк тури ниҳоясига етди. Олмаота гуруҳида айниқса Свердловск армиячилари муваффақиятли қатнашиб, ўз мухлисларини хушнуд этдилар. Улар мағлубиятга учрамай, ўн имкониятдан 9 очко жамғардилар. Майдон эгалари — Олмаота динамочилари 7, Андижоннинг «Звезда» хоккейчилари 6 очко тўпладилар. Кейинги ўринларни Разданнинг «Раздан» (5), Бокунинг «Азинефтехим» (3), Самарқанднинг «Спартак» (0) командалари эгаллашди.

ОҒИР АТЛЕТИКА

Москвада «Меҳнат резервлари» кўнгилли спорт жамияти марказий кенгашининг шахсий биринчилиги бўлди. Унда республикамиз вакиллари яхши натижаларга эришдилар.

110 килограммдан зиёд вазнда фарғоналик А. Манушев зафар қучди. Александр қўшкурашда барча рақибларини доғда қолдириб, ҳурмат шоҳсупасининг юқори поғонасига кўтарилди.

Тошкентлик А. Собиров (56 килограммгача) кумуш, фарғоналик Н. Шокиров (75) бронза медалига сазовор бўлишди.

ТАШКИЛОТЛАР ВА КОРХОНАЛАР, ЖАМОАТ ТАШКИЛОТЛАРИНИНГ РАҲБАРЛАРИ ВА АҲОЛИ ДИҚҚАТИГА!

ДАВЛАТ СУҒУРТАСИДАГИ ЯНГИЛИК!

Бу — БОЛАЛАР ИНТЕРНАТ МУАССАЛАРИНИНГ ТАБРИЯЛАНУВЧИЛАРИНИ СУҒУРТА ҚИЛИШ ШАРТНОМАСИНИ ТУЗИШДИР.

Шафқатлилик, раҳмдиллик — шу куннинг долзарб мавзуларидандир.

Болалар интернат муассаларида тарбияланаётган биронта боланинг фойдасига Болалар интернат муассасалари тарбияланувчиларини суғурта қилиш шартномасини тузсангиз, қалбингиздаги раҳм-шафқат туйғуларини амалда исботлаган бўласиз.

Улғайиб, болалар муассасаларидан чиқиб кетаётган тарбияланувчилар учун бу пул миқдори — мустақил ҳаёт йўлининг бошида анчагина мадад бўлади.

Алоҳида фуқаролар ва меҳнат жамоалари суғуртачи бўлишлари мумкин.

Шартнома 200, 300, 500 ва 1000 сўмга тузилади.

Суғурта бадали суғурта тўғрисидаги ариза ёзилган кундан бошлаб 5 кун ичида фуқаролар томонидан нақд пул билан, меҳнат жамоалари томонидан эса ўз ҳисобчилар хонаси орқали нақд пулсиз ҳисоб-китоб қилиш йўли билан бир йўла тўланади.

Жумҳурият давлат суғурта идорасининг исталган инспекциясида бу турдаги суғурта тўғрисида батафсил маълумот олиш мумкин.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ДАВЛАТ СУҒУРТА ИДОРАСИ.

PROSYSTEM Computer Technic

ИНТЕР МИКРО совместное предприятие

Корхонангизни замонавий техника билан такомиллаштириш, ишлаб чиқаришни бошқаришда самарадорлиги ва тезкорлигини оширишда.

СИЗГА «ИНТЕРМИКРО» СОВЕТ-АВСТРИЯ ҲАМКОРЛИК КОРХОНАСИНИНГ ЎРТА ОСИЁ БЎЛИНМАСИ
ЁРДАМ БЕРАДИ

Филиал Ўрта Осиё жумҳуриятларига «Просистем» Австрия фирмасининг I ВМ РС типидаги шахсий компьютерлари ва шунингдек **«Склад», «Кадри», «Директив» ҳужжатларни бажаришни автоматик назорат қилиш», «Бухгалтерлик ҳисобининг комплекс вазифалари»** сингари амалий программаларга эга бўлган автоматик иш ўринларини тавсия этади. Мазкур иш программаларини ўзбек тилида фойдаланишга жорий этиш ҳам мумкин.

Шунингдек I ВМ РС негизи ҳисоблаш тармоқлари,

муҳаррият-ноширлик системаси вазифаларини бажарувчи стол босмахоналари;

кўпайтириш техникаси;

алоқа воситалари — электрон-телефон станциялари, телефакслар;

автоматик лойиҳалаштириш системаси (машинасозлик, меъморчилик ва қурилиш лойиҳалари);

микрокалькуляторлар тавсия этилади.

Олиб келинаётган техниканинг кафолатли хизмати таъминланади.

«ИНТЕРМИКРО» Совет-Австрия ҳамкорлик корхонасининг «Ўрта Осиё бўлинмаси кафолат муддати тугаганидан кейин ҳам шартнома асосида инженер-техник хизмати, программ маҳсулотларни ишлаш ва кузатиш, шахсий ЭҲМларда аниқ йўналишлар бўйича ишлаш ва буюртмаларни адо этишни ўргатиш бўйича махсус машғулотлар ўтказиши мумкин.

Биз яқин кунларда иш алоқалари ўрнатиб, самарали ҳамкорлик қилишга умид боғлаймиз.

Манзилгоҳимиз: 700057, Тошкент шаҳри, Уста Ширин кўчаси, 123-уй. Телефакс: 48-66-52.

Телефонлар: 48-40-47; 48-66-57.

«Союзреклама» Бутуниттифоқ ишлаб чиқариш бирлашмасининг Ўзбекистон реклама ишлаб чиқариш корхонаси.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг халқ таълими жонкуярларига мурожаатномаси мактаб ислоҳотини жадаллаштириш йўлида янги омил бўлди. Унда қишлоқ мактаблари ишини жонлантиришга алаҳида аҳамият берилган.

Фориш районидаги асосан чорвачилик билан шуғулланадиган «Чимқўрғон» совхози олис яйловларида яшовчи чўпон фарзандлари таҳсил олаётган билим масканларида ишлаш учун ғайратли ёш ўқитувчилар йўлланма олмоқдалар.

Хўжаликнинг Буртескен участкасидаги 43-бошланғич мактаб муаллимаси Ж. Қувондиқова (чапда) дарс бера бошлаганига энди бир йил бўлди, лекин у болалар билан иноқлашиб олган. Жиззах давлат педагогика институтининг 3-курсида сиртдан таълим олаётган С. Турдиқулов эса (ўнгда) 3-ферма ҳудудида жойлашган 42-мактабда биология фанидан ўқувчиларга билим бермоқда.

Н. МУҲАММАДЖОНОВ олган суратлар.

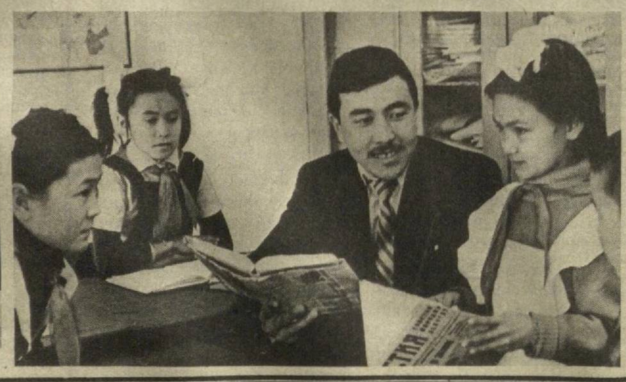

ХАНДАЛАР

Бола: — Дада, сиз жуда ҳам омадли экансиз.
Ота: — Қаердан билдинг?
Бола: — Чунки менга янги китоблар сотиб олмайдиган бўлдингиз.
Ота: — Нега?
Бола: — Синфда қолдим-да...

* * *

— Хотинингиз гўзал экан!
— О, албатта. Фақат унга гўзал бўлиши учун ҳар куни икки соат вақт керак бўлади-да.

* * *

Хизматкор: — Кечирасиз жаноб, хоним уйда йўқман, дедилар.
Сэр: — Жуда соз, унда мени келмаганлигимни айтиб қўй.

* * *

Она: — Том! Мен сенга катталар гапини бўлмагин деб неча маротаба айтаман.
Бола: — Улар гапларини тугатишмаса мен нима қилай?

* * *

Ота: — Хўш ўғлим, катта бўлсанг нима қилмоқчисан?
Ўғил: — Соқол қўймоқчиман.
Ота: — Нима учун?
Ўғил: — Юзимни ҳар кун ювмаслик учун.

* * *

— Нима учун одам ўз сирини меҳмонда айтиши керак эмас?
— Чунки у ерда қулоқлар кўп-да.

* * *

— Мистер Браун, сиз нима учун кейинги вақтларда хотинингизни «асалим» деб чақираяпсиз?
— Чунки мен асални жуда ёмон кўраман-да!

* * *

— Биласанми, менинг бувам тўқсон йил яшаб бирон марта стакан ишлатган эмас,— мақтанди Джон.
— Бунинг ажабланарли жойи йўқ, дўстим. Ашаддий ичувчилар шишанинг ўзидан ичишни хуш кўрадилар.

Инглизчадан Ойпошша ҲОШИМОВА таржималари.

Муҳаррир ўринбосари Н. ЁҚУБОВ.

ОЙНАИ ЖАҲОНДА

21 АПРЕЛЬ, ШАНБА

● ЎзТВ I

9.00 «Ассалому алайкум». Мусиқий кўрсатув.

*

10.00 «Сафар таассуротлари». Бельгия ва Люксембург хотиралари.
11.00 «Барҳаёт Ленин». Адабий кўрсатув.
11.40 «Биринчи меҳмон». Бадиий фильм («Ленфильм»).
12.55 КПСС Марказий Комитетининг партия XXVIII съездига Ҳаракат дастури лойиҳаси муҳокамада.
13.15 «Буюк сиймо». В. И. Ленин таваллудининг 120 йиллигига бағишланган кўрсатув.
13.40 «ДОСААФ — мардлик майдони».

Тижорат кўрсатувлари

14.10 «Элга хизмат — олий ҳиммат». Андижон шаҳридан.
14.45 «Чўлда Наврўз...». Нишон ноҳияси меҳнаткашларининг иш фаолиятидан.
15.15 «Иш ўнгидан келганда». Сирдарё шоли заводи ҳақида.

* * *

17.55 Кўрсатувлар тартиби.
18.00 Мактаб ўқувчилари учун. «Тенгдошлар».
18.45 «Мультипанорама».
19.30 «Ахборот» (рус тилида).
19.45 «Ўзбек тилини ўрганамиз».
20.15 «Оқшом эртаклари».
20.30 Москва. «Время».
21.00 «Ой дарадаги яккахон». Телефильм.
21.10 «Қуёш ўлкасида кезади баҳор». Мусиқий кўрсатув.
22.00 «Ҳафтанома».
22.40 «Она қалби». Бадиий фильм (М. Горький номли киностудия).
24.00 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● ЎзТВ II
ДУШАНБЕ КЎРСАТАДИ:

9.00 Ритмик гимнастика.
9.15 «Савту калом». Накибхон Туграл шеърлари асосида адабий-мусиқий кўрсатув.
10.05 Ғалабанинг 45 йиллигига. «Баҳорнинг ўн етти лаҳзаси». Телевизион бадиий фильм. 5 ва 6-сериялар (рус тилида).
12.25 «Хотиралар билан яшашимизга ҳали эрта». Фильм-концерт.

* * *

ФРУНЗЕ КЎРСАТАДИ:

15.00 Кўрсатувлар тартиби.
15.05 «Пингвинча Лолонинг саргузаштлари». Мультфильм.
15.25 Реклама.
15.35 «Бу кимнинг қайғуси?». Илмий-оммабоп фильм, субтитр билан.
15.55 Ўш филармонияси артистларининг концерти.
16.35 «Овоз». Бадиий фильм (рус тилида).
18.05 «Юлдузлар порлаганда...». Фильм-концерт.
19.00 «Мезгил».
19.30 «Мариам ва Тадеуш». Телефильм.
19.50 «Ильич севган асарлар». Л. В. Бетховен. «Крейцер сонатаси».
20.30 Москва. «Время».
21.00 Ўзбекистонда яшаётган қирғизлар ҳақида кўрсатув.
21.50 Фильмотекамиз хазинасидан. «Империянинг емирилиши». Бадиий фильм.

● МТ I

6.00 «120 минут».
8.05 «Сиз яратган боғ».
8.35 Меҳр-шафқат ҳафталиги. «Ҳаётга қайтганлар». Ҳужжатли фильм премьераси. Волоколамскдаги меҳнат қобилиятини тиклаш марказий мактаби ҳақида (ВЛКСМ Марказий Комитетининг «А» студияси).
9.05 «Қозоғистоннинг мусиқий фольклори».
9.30 «Нафосат қонуни». Бразилия архитектори ва жамоат арбоби Оскар Нимейер ҳақида.
10.15 Кичик концерт.
10.30 «Ҳайвонот оламида».
11.30 Режиссёр Л. Луков фильмлари. «Александр Пархоменко».
13.00 «Россия суверенитети». 2-кўрсатув — «Советлар ҳокимияти ва жумҳурият ҳокимияти».
14.00 С. Иголинский чалади (фортепьяно).
14.20 «Партнер». Тижорат хабарномаси.
14.50 «Спектр».
15.20 «Қадимий садолар».
16.10 Сиёсий мулоқотлар.
17.00 «Камалак». Халқ ижодиёти телепрограммаларининг VIII Халқаро фестивали. Б. Феоктистов чалади (СССР).
17.35 «Халқаро панорама».
18.20 «Тажанг Бамбр». Мультфильм премьераси.
18.30 Меҳр-шафқат ҳафталиги.
18.45 «Фермер-90» кантри ва фольклор-мусиқа фестивали.
20.30 «Время». Янгиликлар телевизион хизмати.
21.00 «Телескоп».
21.20 «Бахтли тасодиф». Оилавий телевикторина.
22.30 Телепортрет. Хитой Компартияси Марказий Комитети доимий комитети аъзоси, ХХР Давлат Кенгашининг премьери Ли Пэн.
23.00 Оммабоп куйлар янгиликлари. «А» программаси.
00.30 «ТСН». Янгиликлар телевизион хизмати.

● МТ II

7.30 Эрталабки гимнастика.
7.50 «Экранда «01» хизмати». Ёнғинни олдини олиш ҳақида фильмлар.
8.20 «Севги севги ҳақида нималарни билади». Концерт.
8.55 «Оила хроникасидан икки боб». Бадиий фильм, субтитр билан («Мосфильм»).
10.30 Тараққиёт. Ахборот. Реклама.
11.00 «Веснянка» рус қўшиқлари хори ижро этади.
11.10 «Педагогика ҳамма учун».
12.10 Меҳр-шафқат ҳафталиги. СССР — АҚШ телекўприги. Ногиронлар муаммолари.
12.55 Коллаж (реклама, ахборот, эълонлар).
13.00 «Эртаклар ва саргузаштлар оламига саёҳат». Катталар ва болалар учун киноконцерт. 1-қисм.
14.00 «Совет Россияси» видеоканали.
16.30 «Ер — она масканимиз». Фотоконкурс.
16.35 Хоккей. Жаҳон чемпионати. Финляндия — СССР терма командалари. Швейцариядан кўрсатилади.
18.35 «Она-замин ташвишида» туркумидан ҳужжатли фильмлар.
19.15 «Қадрдон ўлка қўшиғи». Якутия АССР халқ артисти А. Самсонов куйлайди.
19.30 Тунингиз хайрли бўлсин, кичкинтойлар!
19.45 Информацион программа.
20.30 «Время». Янгиликлар телевизион хизмати (сурдо таржимаси билан).
21.00 Футбол. СССР чемпионати. «Спартак» — «Металлист».
22.50 Меҳр-шафқат ҳафталиги. «Агар сиз...»
23.35 Я. Сибелиус. Г. Жислин ва СССР Давлат академик симфоник оркестри ижросида скрипка ва оркестр учун концерт.

Тунги сеанс

00.10 «Ким миллиардер?». Бадиий фильм (Руминия).
01.20 «Петра». Телевизион бадиий фильм. «Полиция телефони «110» туркумидан (ГДР телевиденияси).

«ҚИШЛОҚ ҲАҚИҚАТИ»— «СЕЛЬСКАЯ ПРАВДА»
Газета Центрального Комитета Компартии Узбекистана
Выходит на узбекском и русском языках.

БИЗНИНГ АДРЕС: 700083, ТОШКЕНТ, ЛЕНИНГРАД КЎЧАСИ, 32

ТЕЛЕФОНЛАР: Муҳаррир ўринбосарлари — 33-44-43, 32-56-21, 33-16-27-, 32-54-41, Масъул котиб. — 33-09-93, 32-56-26. Масъул котиб ўринбосарлари — 32-56-25, 32-54-48, 32-54-47. Партия турмуши бўлими — 33-54-33, 32-56-22. Совет қурилиши бўлими — 32-56-34. Деҳқончилик бўлими — 33-54-33. 32-56-35, 32-54-51. Чорвачилик бўлими — 32-56-33. Қишлоқ қурилиши бўлими — 32-54-44. Маданият, адабиёт ва санъат бўлими — 32-56-36, 32-56-39. Ахборот ва спорт бўлими — 32-54-46, 32-56-39. Хатлар ва оммавий ишлар бўлими — 32-54-52. Таржима бўлимлари — 32-56-31, 32-54-54, 32-54-55, 32-56-28. Иллюстрация бўлими — 32-58-79. Эълонлар бўлими — 33-81-42.

Р. — 04222. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри. Д—1178. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12